Наше Слово

РІК LXVII № 44 (3403) ВАРШАВА, 30 ЖОВТНЯ 2022 РОКУ
ЦІНА – зл. 5 zł (VAT = 8%) – CENA
NUMER INDEKSU 366609

УКРАЇНСЬКИЙ ТИЖНЕВИК TYGODNIK UKRAINSKI UKRAINIAN WEEKLY
Інтернет-версія газети www.nasze-slowo.pl
ISSN 0027-8254

На День захисників та захисниць України у Варшаві створили Карту Пам'яті

Ввечері 14 жовтня біля Мультимедійного фонтану у столиці пройшла акція на знак подяки всім тим, хто захищає Україну на російсько-українській війні.

День захисників та захисниць України цьогоріч відзначають не лише в Україні, але й по всьому світу, де є українська спільнота. Він набув нових значень, а акції в інших країнах стали можливістю подякувати всім, хто боронить Україну від російського агресора. Основною ціллю заходу у Варшаві було вшанування пам'яті загиблих у російсько-українській війні захисників та захисниць та висловлення їм подяки. Сюди прийшла понад сотня українців та поляків, разом з дітьми в прапорах та з численними плакатами.

Співорганізаторка події, лідерка громадської організації «Євромайдан-Варшава» Наталка Панченко подякувала військовим:

– Сьогодні день українських захисників і захисниць. День тих людей, кому ми дякуватимемо, мабуть, довічно. І в цей день ми не могли не зібратись тут. Перш за все ми зібрались всі тут разом для того, аби від щирого серця подякувати кожному і кожній, хто сьогодні стоїть на варті, хто спить в окопі, хто сьогодні робить все можливе на його фронті для того, щоб Україна існувала. Дякуємо вам і слава ЗСУ, – заявила зі сцени Наталя.

Згодом вона додала, що є ще одна важлива місія – вшанувати пам'ять тих, хто поклав своє життя за Україну. Зробити це вирішили з допомогою викладеної з прапорців та лампадок карти України.

Це Карта Пам'яті. Саме цією картою ми хочемо вшанувати кожного і кожну, хто віддав своє життя за Україну. Ви можете підійти та підписати прапорець прізвищем та ім'ям близьких, друзів, знайомих, однокласників, сусідів, тих, хто віддав своє життя за Україну. Таким чином ви можете вшанувати пам'ять та подякувати за шалений подвиг. Саме так ми хочемо зробити їхні прізвища та імена видимими. Ми хочемо зробити кожного нашого героя і героїню видимими. Ми хочемо показати усьому світові те, що ми їх пам'ятаємо і що ми знаємо кожного і кожну з них, – сказала Наталка Панченко.

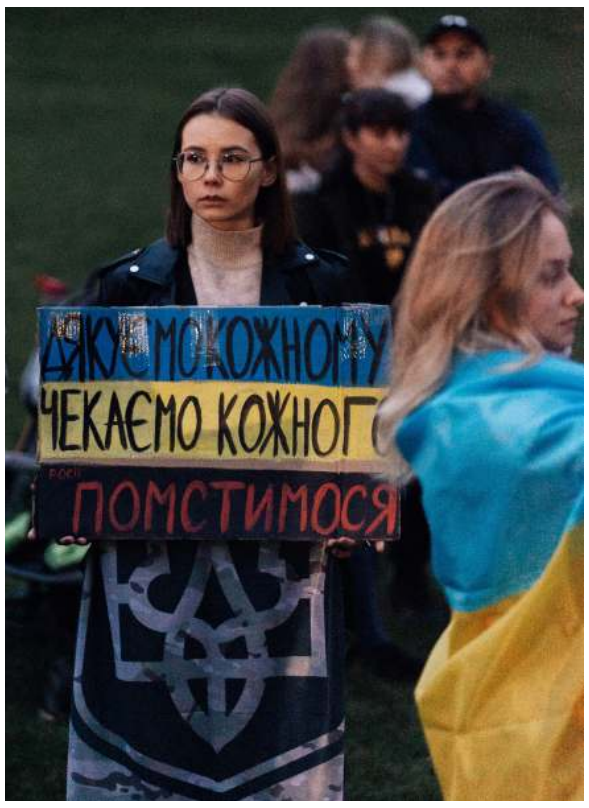

Для тих, у кого, на щастя, ніхто зі знайомих та близьких не загинув у російсько-українській війні, підготували Книгу пам'яті, в якій перераховані всі Герої України, тому охочі могли написати на прапорцях імена героїв та героїнь з неї. Також організатори попросили написати імена знайомих поляків чи інших іноземців, які загинули, боронячи Україну.

Представник Посольства України в Польщі Віталій Білий також подякував всім, хто боронить Україну від російської агресії.

– Сьогодні варто згадати всіх наших героїв, всіх наших військових, всіх наших захисників, що знаходяться в російському полоні. Вони проходять надзвичайно складні випробування в цей час і ми маємо про них також пам'ятати і робити все, щоб їх якомога швидше звільнити.

2.

eprasa.pl 44739a62b0

ПОДІЇ

Продовження з 1 сторінки

Дай Бог сили і витримки нашим славетним Збройним силам України, дай Бог сили і витримки всім вам і кожному з вас, хто допомагає сьогодні, допомагає нашим військовим, допомагає нашим громадянам в Україні, тут в Польщі, взагалі за кордоном, які були змушені втікати, рятуючись від російських злочинів. Дякуємо за це все. Я хотів би підкреслити, що сьогодні кожен з вас є захисником України і нам важлива ваша підтримка сьогодні тут у Польщі, – зазначив Віталій Білий.

Також він подякував всім друзям-полякам, які допомагають українцям та Україні в цю важку хвилину війни з російським агресором.

Член головного правління «Комітету із захисту демократії» Яцек Віснєвський додав, що дякує всім військовим, які з 24 лютого боронять Україну, адже вони захищають не тільки її, але й всю Європу. Він також додав, що багато поляків 24 лютого стали допомагати на кордоні українцям, аби ті військові, які стримували російську агресію, були впевнені, що їхні родини у безпеці в Польщі та Європі.

– Допомога для України – це допомога для всієї Європи. Щоб вони (російські війська – прим. авт.) не дійшли до Варшави та інших міст Європи. Маємо всі про це пам'ятати. Кожен воїн, який загинув на цій війні, загинув не тільки за Київ та Азовсталь, а загинув за Варшаву та кожне місто в Європі, – сказав зі сцени Яцек Віснєвський.

Згодом Вікторія Погребняк з ініціативи «Євромайдан-Варшава» попросила всіх присутніх ввімкнути ліхтарики на своїх телефонах, щоб показати скільки людей прийшли підтримати українських військових.

За нами є велика карта України зі свічками, але їх недостатньо, щоб висловити всю нашу повагу та вдячність. Ми дякуємо кожному та кожній, хто зараз бореться на передовій, хто бореться в тилу, хто в'яже шкарпетки, хто шиє білизну для військових, хто збирає на Старлінки, хто збирає на обмундирування, хто збирає кошти та донати, хто перевозить автомобілі, хто вже до того воював з 2014 року, хто зараз воює, хто вже дивиться на нас і оберігає з неба, той, хто зараз в полоні. Ми всім дякуємо і пам'ятаємо про кожного. Саме тому ми пишемо на прапорцях імена тих, хто вже не з нами. Ми пам'ятаємо кожного, тим ми відрізняємось від тих скотів і тих тварин. Ми пам'ятаємо глибоко в душі кожного і ми ніколи про них не забудемо, бо захисники і захисниці України не перестають захищати нас незалежно від обставин, навіть будучи в полоні, вони все одно захищають нас, вони все одно захищають свою неньку, тримаючи таємниці та важливі військові секрети, – сказала Вікторія.

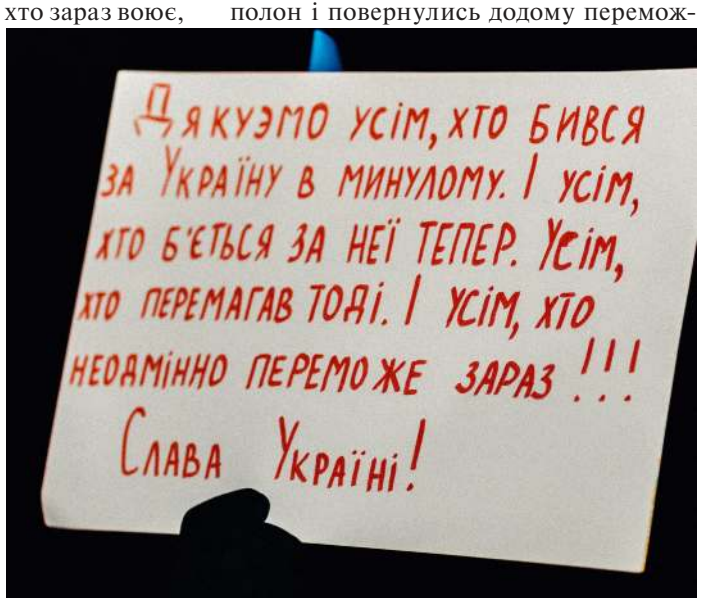

Також Наталка Панченко зазначила, що знає, що серед присутніх є люди, чиї рідні воюють на фронті, люди, чиї рідні знаходяться в полоні, і є люди, чиї рідні вважаються зниклими безвісти. І додала, що вони не самі і над звільненням їхніх рідних сьогодні працюють дуже багато державних та недержавних організацій та органів.

– Я хочу сказати чудову новину, яка для багатьох із вас може стати надією і доказом того, що ваша віра і ваше відчуття є правдивішим, ніж факти, які вам говорять. За останні два обміни, які відбулись буквально на днях, до України повернулося 30 осіб з полону, шестеро з них вважались зниклими безвісти, ніхто не знав взагалі, що вони живі, а вони живі, вони пройшли полон і повернулись додому переможцями, їх не змогли зламати і вони вже на рідній землі. Пам'ятайте, що ми будемо боротися за кожного українця і українку, ми повернемо додому усіх, – сказала організаторка події.

Далі хвилиною мовчання всі присутні вшанували пам'ять тих, хто віддав своє життя за Україну. Після завершення офіційної частини всі охочі змогли взяти прапори та написати на них імена близьких, рідних, друзів та знайомих, які загинули на російсько-українській війні. Так, на синьо-жовтих прапорах щохвилини з'являлись нові імена, які заповнювали Карту Пам'яті. Присутні не стримували своїх емоцій і тихо ставили прапори, витираючи сльози або обіймаючи тих, хто був поруч. Паралельно грала на бандурі композиції «Пливе кача», «Обійми», «Тримай» учасниця 6-го сезону талант-шоу «Х-фактор» та суперфіналістка талант-шоу «Голос країни» Інна Іщенко.

Акція відбувалась без гучних гасел, але з відчуттям великої подяки всім тим, хто загинув на російсько-українській війні та зараз захищає Україну. На закінчення всі присутні могли відправити на фронт листівки для захисників та захисниць України. ■

Марина ОДНОРОГ
Фото з фейсбук-сторінки Євромайдан-Варшава

List otwarty do Jego Eminencji, Wielce Błogosławionego Sawy – Zwierzchnika Polskiego Autokefalicznego Kościoła Prawosławnego w Polsce

Kraków,
6 października 2022 roku

Jego Eminencja,
Wielce Błogosławiony Sawa,
Prawosławny Metropolita Warszawski i Całej Polski
Zwierzchnik Polskiego Autokefalicznego Kościoła Prawosławnego w Polsce

W imieniu społeczności wszystkich chrześcijan Polski, a także Ukrainy, zwracamy się z uprzejmą prośbą do Episkopatu Polskiego Autokefalicznego Kościoła Prawosławnego, o pozytywne rozpatrzenie apelu metropolity Epifaniusza w sprawie uznania kanonicznego statusu Prawosławnej Cerkwi Ukrainy, której Jego Świątobliwość Bartłomiej I, Arcybiskup Konstantynopola – Nowego Rzymu i Patriarcha Ekumeniczny nadał Tomos uznający jej autokefalię 6 stycznia 2019 roku.

Akt uznania kanonicznej autokefalii Prawosławnej Cerkwi Ukrainy przez Polski Autokefaliczny Kościół Prawosławny w Polsce będzie ze wszech miar korzystny dla wszystkich wiernych chrześcijan, i historycznie sprawiedliwy, szczególnie w obliczu rozpętanej przez władze Federacji Rosyjskiej wojny, wyniszczającej Ukrainę, gdzie giną przede wszystkim prawosławni Ukraińcy, niewinni ludzie, kobiety, starcy, dzieci i broniący pokoju w Europie żołnierze ukraińscy.

Wierzymy, że nasza prośba znajdzie pozytywny odzew Waszej Eminencji oraz Episkopatu PAKP i przyczyni się do osiągnięcia pokoju w Europie i świecie. Uznanie Prawosławnej Cerkwi Ukrainy przez PAKP oddali ostrą krytykę prawosławnej cerkwi w Polsce, tak częstą zwłaszcza teraz, gdy na Ukrainie trwa rosyjska agresja.

Życzymy zdrowia i wszelkiej pomyślności w tych bardzo trudnych czasach

– Rada, pracownicy, sympatycy Fundacji św. Włodzimierza Chrzciciela Rusi Kijowskiej w Krakowie

– Zarząd i przedstawiciele Bractwa św. Włodzimierza Wielkiego w Gdańsku

– Prezes Związku Ukraińców w Polsce Mirosław Skórka

– Przedstawiciele Zjednoczenia Łemków w Gorlicach

– Prof. dr hab. Roman Drozd, Przewodniczący Ukraińskiego Towarzystwa Historycznego w Polsce

– Profesor Uniwersytetu Warszawskiego i Akademii Kijowsko-Mohylańskiej, wiceprezes Ukraińskiego PEN Clubu, członek Polskiego PEN Clubu Aleksandra Hnatiuk

– Profesor Uniwersytetu Wrocławskiego dr hab. Jarosław Syrnyk

– Prof. dr hab. Włodzimierz Mokry, prezes Fundacji św. Włodzimierza Chrzciciela Rusi Kijowskiej w Krakowie

eprasa.pl 44739a62b0

ГРОМАДСЬКІ ВІСТІ

Майстер-класи зі співу та петриківки у Перемишлі

Фото з фейсбук-сторінки НД

В українському Народному домі у Перемишлі (вул. Костюшка 5) проводяться майстер-класи з українських поліфонічних пісень. Ведучими є подружжя Іванни та Северина Данилейків, що вже багато років займаються традиційним співом. Вони були співзасновниками та учасниками багатьох київських музичних проєктів, таких як «Хорея Козацька», «Гуляйгород» та «Майстерня ЧГС». Заняття призначені для молоді та дорослих. Зустрічі відбуваються щосереди. Кількість місць обмежена.

А по четвергах у перемиській майстерні Ceramiczny Lis (вул. А. Асника 6) відбуваються майстер-класи з петриківки. Петриківка – традиційна техніка декоративного розпису, що передається з покоління в покоління і походить з однойменного села на Сході України. Цією технікою прикрашають як хати, так і меблі, кухонне начиння та іграшки. Петриківка була внесена до списку всесвітньої спадщини ЮНЕСКО у 2013 році, ставши одним з головних символів України. Участь у цих зустрічах теж безкоштовна.

Реєстрація на заняття зі співу та петриківського розпису проводиться за номером: +48 730 188 648 (понеділок – п'ятниця, 10.00-16.00). Майстер-класи є частиною програми «український Народний дім як простір для діяльності та інтеграції» завдяки підтримці Oxfam GB.

Виставка «terrorussia» Ґданську

19 жовтня у галереї Савченко у Ґданську відбувся вернісаж за назвою «terrorussia». Його автором є Данте Аліг'єрі – український військовий, який захищав Україну від початку повномасштабного вторгнення в Україну. Виставка через мистецтво плаката висловлює безпосереднє ставлення автора до злочинів, скоєних росіянами на території України. На відкритті виставки пролунав акустичний концерт співачки і поетки Travaaa (Уляни Савченко). Вернісаж відбувся у межах події «Український тиждень у Ґданську», яка тривала 19-23 жовтня.

Перекладач української літератури став лауреатом премії Drahomán Prize

17 жовтня оголосили лауреатів премії Drahomán Prize за минулий рік. Одним з них став польський письменник, поет та літературний критик Богдан Задура. Він отримав нагороду за переклади польською мовою творів Василя Махна «Вічний календар» (видавництво Państwowy Instytut Wydawniczy), Катерини Бабкіної «Мій дід танцював краще за всіх» (видавництво Warsztaty Kultury) та Юрія Винничука «Лютеція» (видавництво Wydawnictwo Warstwy). Урочиста церемонія вручення нагород відбулась у Берліні. Богдан Задура, який займається перекладами з англійської, угорської, російської та української мов, має у своєму доробку двадцять п'ять книжок поезії та понад десять томів есеїв та прози. В його перекладі вже вийшли польською твори, зокрема, Дмитра Павличка, Юрія Андруховича, Сергія Жадана, Андрія Бондаря, Василя Махна та інших. Премія Drahomán Prize була заснована у 2020 році Українським інститутом, Українським ПЕН та Українським інститутом книги. Премія має за завдання підтримати і відзначити роботу перекладачів з української мови іншими мовами світу. Нагорода вручається за високу перекладацьку майстерність та внесок у поширення української літератури за кордоном.

Учні відзначили День захисників і захисниць України

Фото з фейсбук-сторінок шкіл

14 жовтня в Україні відзначають День захисників та захисниць. Зазвичай до свята приєднуються й українці, що живуть за кордоном. Серед них – й учні шкіл з українською мовою навчання у Польщі. У межах свята захисників та захисниць у деяких школах учні під проводом вчителів підготували вірші та пісні.

На фото – учні українських шкіл у Білому Борі та Ґурові-Ілавецькому.

Є рішення щодо «Алеї жертв російської агресії» у Варшаві

«Алеєю жертв російської агресії» буде називатись у польській столиці тротуар на вулиці Бельведерській. На ній, зокрема, розташоване посольство росії, а також російський центр науки і культури у Варшаві. Про це пише щоденник «Ґазета виборча». Ініціатором нової назви був депутат Філіп Фронцковяк від партії «Право та справедливість». Свою ідею він оприлюднив ще влітку. Депутати правлячої партії наполягали провести голосування на сесії Варшавської ради 13 жовтня, попри відсутність рішення депутатів дільниці Середмістя (що було передбачено процедурою), а також негативний висновок юридичної служби міської ради та експертів з Муніципальної групи з найменувань. Останні наголошували, що запропонована назва незручна і задовга, а обраний для неї об'єкт не гідний жертв жорстокої війни.

У промові перед голосуванням депутат Фронцковяк закликав до одностайності у питанні, яке об'єднало усіх поляків і, зокрема, жителів Варшави. Він зазначив, що фразу «жертви російської агресії» міська рада використовує в офіційних документах. Депутат підкреслив, що історична назва вулиці Бельведерської залишиться без змін. Критичну думку щодо можливої назви висловив депутат міської ради від Громадянської коаліції Ярослав Шостаковський. Політик зазначив, зокрема, що назва «Алея жертв російської агресії» не вповні відтворює зміст, адже в ній не вказано, що йдеться саме про агресію в Україні. Депутат зазначив, що росія неодноразово була агресором також щодо польського народу. Шостаковський повідомив, що проголосує «за», але переконаний, що пішохідна та велосипедна доріжки не є гідним об'єктом, щоб відтворити важливість цієї назви, і підкреслив, що автори ініціативи мали ретельніше продумати ідею. Втім, надання нової назви тротуару перед посольством російської федерації підтримали майже всі депутати.

Українці у Перемишлі та поляки у Львові реалізують спільний проєкт

10 жовтня у Перемишлі відбулася пресконференція про проєкт «Галицька сцена – наша спільна історія – Промоція української та польської культури в межах співпраці Центру сприяння польській культурі у Львові та Українського дому в Перемишлі» (Scena Galicyjska – nasza wspólna historia – Promocja kultury ukraińskiej i kultury polskiej w ramach współpracy Ośrodka Promocji Kultury Polskiej we Lwowie oraz Domu Ukraińskiego w Przemyślu).

Проєкт, реалізований у Перемишлі та Львові, отримав понад 2,5 млн євро фінансування ЄС. Гроші будуть спрямовані, зокрема, на ремонт: Українського дому в Перемишлі та Центру сприяння польській культурі у Львові.

У межах проєкту в Перемишлі планується відремонтувати третій поверх будинку (в Польщі його вважають другим) та горище.

Лілія Калиновська з фонду «Український дім» у Перемишлі наголосила на співпраці Польщі та України, що є дуже важливою для проєкту.

– Окрім інвестиційної частини, проєкт передбачає низку заходів, які мають створити міцні основи для продовження цієї співпраці навіть після завершення проєкту, – каже Лілія Калиновська. Окрім інвестицій, в межах проєкту відбуватиметься навчання для аніматорів 16-25 років, будуть мультимедійні кіоски, інтернет-портали, пов'язані з діяльністю учасників проєкту, та промоційний фільм.

– Те, що проєкт було успішно організовано, сталося великою мірою завдяки залученню української сторони – як уряду, так і місцевої влади, – зазначив Ігор Горків із фонду «Український дім» у Перемишлі. – У Львові ж натомість відремонтують Центр промоції польської культури. Це приміщення колишньої римо-католицької семінарії. Усе це було передано польській громаді.

90% інвестицій фінансується Європейським Союзом. Решта – це обов'язковий власний внесок, який кожен партнер зобов'язаний зробити в проєкт.

– До грудня наступного року маємо завершити ремонт та ввести в експлуатацію відремонтовані приміщення. Тож працюватимемо у швидкому темпі. Звісно, війна заважає. Проте ми намагатимемося, щоб проєкт був реалізований плавно та відповідно до призначеного терміну, – підкреслив український діяч з Перемишля.

Фото Павла Лози

У конференції також взяла участь (в онлайн-форматі) Марія Осідач з Центру польської культури та європейського діалогу в Івано-Франківську.

Проєкт реалізується в межах Програми транскордонного співробітництва Польща-Білорусь-Україна 2014-2020, який фінансується Європейським Союзом.

Партнерами фонду «Український дім» у Перемишлі у реалізації проєкту є: Центр польської культури та європейського діалогу в Івано-Франківську, КАРІТАС-СПЕС Римо-католицької архієпархії у Львові, Фундація допомоги полякам на Сході, Об'єднання українців у Польщі.

Спецвипуск газети українською та білоруською

У Любліні вийшов друком спецвипуск видання Dziennik Wschodni українською та білоруською мовами. Газета була створена силами українських і білоруських журналістів Любліна за фінансового сприяння організації Homo Faber, яка багато років співпрацює з діячами ОУП з Перемишля. Більшість текстів у газеті подано українською. Редакторкою видання є українська журналістка Ірина Шевченко. У передмові вона нагадує усім читачам про те, що сприймання всієї країни залежить від вчинків кожного, хто зараз перебуває в Польщі, і їхня місія – дбати про те, щоб поляки більше дізналися про історію і здобутки нашого краю: «І кожен з нас – візитівка України, такий трохи консул, бо з наших вчинків, слів і поглядів люди за кордоном малюють портрет нації». Назва спецвипуску – «Dziennik Bardzo Wschodni». У ньому містяться статті, присвячені пошуку роботи, поради та консульські питання, тексти про психологічну допомогу та інформація про освіту, зокрема суботню українську школу у Любліні.

Опрацював на основі повідомлень **Павло ЛОЗА**

Більше новин шукайте на сайті: nasze-slowo.pl

eprasa.pl 44739a62b0

ПОДІЇ

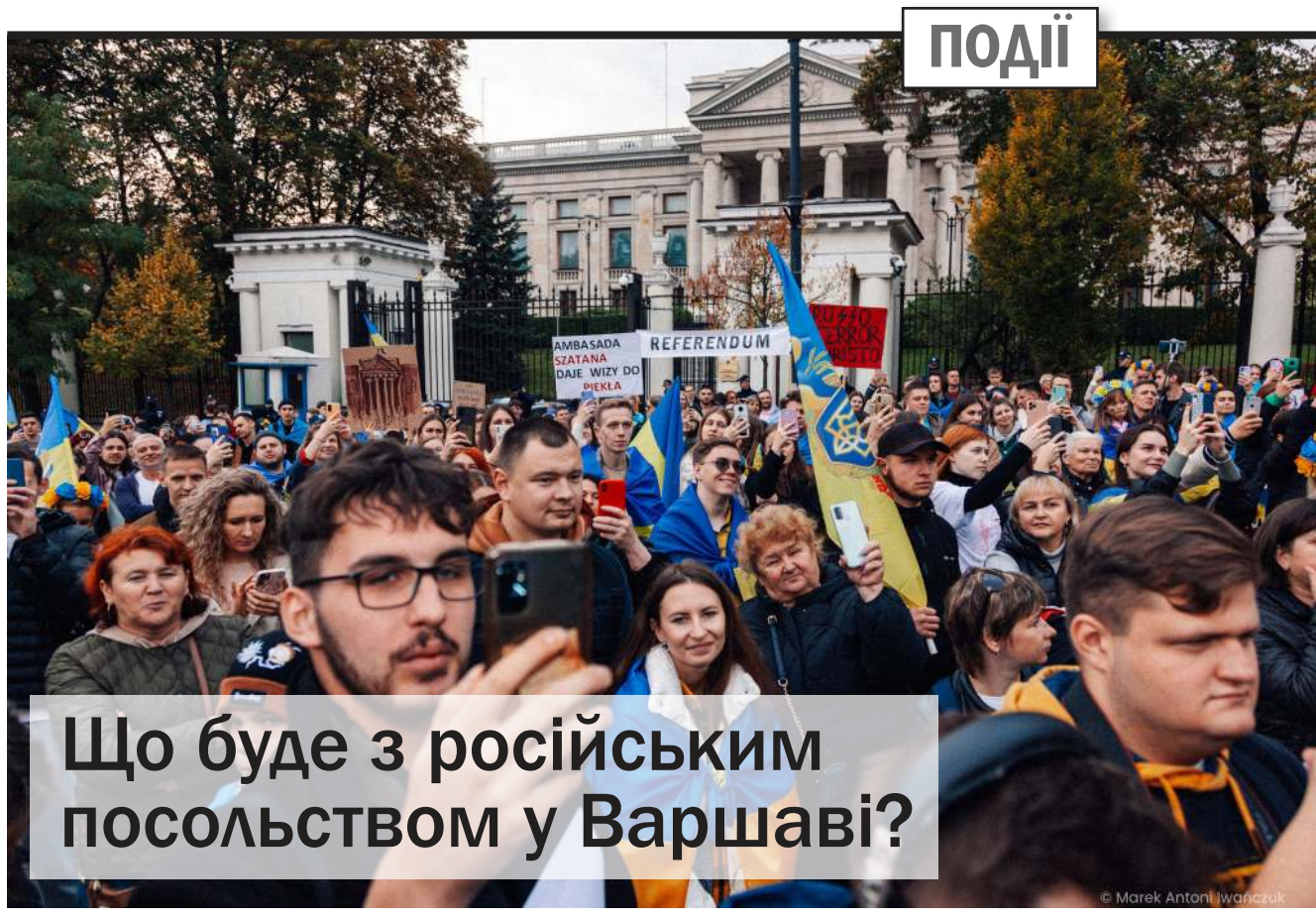

Що буде з російським посольством у Варшаві?

15 жовтня у Варшаві відбувся «референдум» про передання посольства росії у власність Польщі. Близько трьох тисяч українців, поляків та представників інших національностей віддали свої голоси за передання будівлі посольства владі Варшави.

15 жовтня територія біля посольства росії у Польщі перетворилась на місце єдності, гумору, свободи та сили. Вулиця була перекрита декілька годин, біля посольства розмістили урни для голосування, навпроти сцену, а на тротуарі та по дорозі спокійно ходили учасники «референдуму» з плакатами, українськими та польськими прапорами. Більшість написів на плакатах були польською та англійською мовою, які вкотре демонстрували світові, що росія – це держава-терорист, яка щодня атакує мирне населення України. Окрім цього, було багато сатиричних плакатів, а також з підтримкою ЗСУ і цитатами з поезії та фразами, які вже стали майже народною творчістю.

Головна ціль акції – проведення «референдуму» щодо передачі будівлі посольства та території навколо Варшаві, що могло б стати прикладом для інших країн світу, де досі існують посольства країни-агресора, а дипломати та посли залишаються в Європі. У «бюлетені» було питання: «Чи пан/пані виступають за анексію будинку та прилеглої території посольства російської федерації за адресою Бельведерська 49 і передачу їх польській владі для створення там постійного центру польсько-української співпраці?»

Назва акції «референдум» – це також алюзія на псевдореферендуми, які проводить рф на тимчасово окупованих територіях України. Проте, результатом «варшавського референдуму» стало офіційне звернення до влади Польщі.

Процедура дійсно відтворювала волевиявлення: урни для голосування, виборча комісія та міжнародні спостерігачі з Чехії та Італії. Всі учасники прийшли на голосування по своїй волі, а не під натиском, як на тимчасово окупованих територіях в Україні.

Ще до офіційного початку «референдуму» черга вже налічувала декілька сотень учасників і впродовж події лише зростала.

Організатори, паралельно з голосуванням, зі сцени неодноразово зазначали, що росія – це держава-терорист і представникам цієї країни не місце в цивілізованому світі, говорили про злочин країни-агресора та абсурдність проведення псевдореферендумів в Україні. Також вони висловлювали вдячність ЗСУ та всім полякам, які підтримують Україну та українців і скандували гасла «Херсон – Україна», «Крим – це Україна», «Донецьк – Україна», «Луганськ – Україна», «Слава ЗСУ», «Слава Україні».

Активістка організації «Євромайдан-Варшава» Наталка Панченко від імені української спільноти подякувала польським організаціям за організацію подібних акцій та постійну підтримку України та українців та за те, що вони роблять все можливе, аби Україна швидше виграла цю війну. Вона також закликала всіх учасників робити фото, знімати відео та публікувати це все у своїх соцмережах, щоб показати світові нашу небайдужість.

Організатори також влаштували своєрідний перформанс з «міжнародним спостерігачем» з Чехії, де нещодавно також провели «референдум» щодо приєднання російського Калінінграду до Чехії та перейменування на Краловець.

Під час акції кожен міг вийти на сцену та запропонувати свій варіант того, що може бути на місці російського посольства у Варшаві. Звучали версії про польсько-український центр культури, центр допомоги українцям, місце, де будуть відбуватись вечірки-рейви, а також одна учасниця пожартувала, що там можна проводити сеанси екзорцизму. З особливим піднесенням учасники акції скандували гасло «We will rave on putin's grave».

Учасниця Загальнопольського страйку жінок Оксана Литвиненко також додала, що ті, хто вбивав та ґвалтував жінок в Бучі, зараз поїхали в Європу, і щоб Європу не захопила держава-терорист, варто бути пильними, адже допоки існує рф – вона буде захоплювати все нові та нові території.

Член головного правління «Комітету із захисту демократії» Яцек Віснєвський зазначив, що російський прапор на будинку посольства – то ганьба для Варшави і для її мешканців, тож його треба якомога швидше звідти забрати.

Однією із важливих подій також став виступ Володимира Нетребка, який за шість днів подолав пішки маршрут з Вроцлава до Варшави, щоб висловити вдячність полякам за допомогу Україні та показати всьому світу, що війна досі триває і російські терористи вбивають цивільне населення. Ще однією ціллю його «походу» був збір коштів на розмінування деокупованих територій України.

– Я йшов сюди шість днів з Вроцлава до Варшави пішки, хтось зі мною фотографувався, хтось мене фотографував, хтось махав з автівок. То не мені махали, то не мене фотографували, то фотографували Україну. Я задля цього сюди йшов. Я вийшов 10 жовтня, коли Україну знову почали масово бомбити. Я не знав, як ступити той крок, але почав, бо знаю, що маю це продовжувати. Коли я йшов, до мене підійшов дідусь і на польсько-українському діалекті сказав, що моя хода – то є підтвердження нашого з вами духу. І про наш з вами дух знає вже весь світ. І я знаю, що оцей наш «референдум» має більше сили і легітимності, ніж референдуми на окупованих територіях. А наше з вами слово тут міцне та сильне. Ми з вами захищаємо цінності, про які європейці і весь світ говорить. Я хочу, щоб ми з вами вкотре показали, що Україна – це не якась пляма на карті Східної Європи, а держава, яка виборює цінності всього світу, – сказав зі сцени Володимир.

Під виконання гімну України посеред вулиці розтягнули синьо-жовтий та біло-червоний спільний прапор, символізуючи єдність українського та польського народів. Як зазначив Володимир, це найбільший спільний прапор, розміром 10х20. Всі охочі змогли залишити на ньому послання та підписи, а згодом його виставлять на аукціон, щоб зібрати кошти на набори для розмінування деокупованих територій.

Сама атмосфера на «референдумі» була досить невимушеною, часто можна було почути пісні «Ой, у лузі червона калина», «Разом нас багато», «Байрактар», «Стефанія», «Хай буде весна». Невеликі компанії

учасників акції танцювали, спілкувались та могли навіть прочитати зі сцени поезію.

На завершення «референдуму» голоси рахували прямо на сцені, щоб вкотре продемонструвати абсурд російських псевдореферендумів. Організатори оголосили, що кількість осіб, яким видали бюлетені, становить 5 млн 650 тисяч, а явка 127,8% і більшість голосів є за передачу посольства рф владі Варшави.

«У зв'язку з цим, відповідно до чинних законів, польська держава отримує право повернення майна колишнього посольства російської федерації в Польщі», – сказав один з «членів комісії».

Член головного правління «Комітету із захисту демократії» Яцек Віснєвський підвіз до воріт посольства рф тачку з фото посла, на якій головний російський дипломат у Варшаві Сергєй Андрєєв після анексії посольства повинен залишити будинок. Згодом після оголошення результатів він же під гімн Польщі приніс під посольство прапор Польщі.

Наприкінці заходу, організатори зачитали відкритий лист до президента Польщі, прем'єр-міністра та міністра закордонних справ Республіки Польща щодо вигнання російських дипломатів та посла з Польщі та офіційного визнання росії державою-терористом. ■

Марина ОДНОРОГ

Фото з фейсбук-сторінки Євромайдан-Варшава

eprasa.pl 44739a62b0

УКРАЇНА

Перший добровольчий хірургічний шпиталь на Івано-Франківщині вже прийняв близько 2000 пацієнтів

Станіслав Онищук до війни керував клініками косметичної хірургії та дерматології, вів помірний та спрогнозований спосіб життя. Проте, перший же вибух на території України – дав Станіславові чітке розуміння, що комерційну діяльність, як і спокійне життя, принаймні у перші місяці війни, він полишає, і стає медиком-волонтером. Як маленькому шпиталю вдалось допомогти 2000 пацієнтів та провести 47 кількагодинних операцій – розповідаємо в інтерв'ю зі Станіславом нижче.

«Я дуже пишаюсь тим, що ми з колегами стали першим добровольчим хірургічним шпиталем в Україні (firstvoluntary.com). З невеликої команди лікарів нас зголосилась половина, і я розумію кожного, хто відмовився, та поважаю їх вибір. Та все ж таки 50%, які погодились працювати абсолютно безкоштовно та виконувати складні операції та прийоми – вважаю показовою та чудовою статистикою», – коментує Станіслав.

Перших три місяці шпиталь працював без фінансування. Медики не отримували оплату праці, ліки шукали волонтери, в тому числі поляки: Polska Misja Medyczna, Gentes, Polska Izba Ubezpieczeń, Most Solidarnosti та «Лікарями без кордонів» MSF-Spain. На початку не було навіть таких речей, як постіль, інструменти, засоби гігієни. Це був відверто складний час і Станіслав розумів, що далі початку літа так тривати не може.

«В квітні багато територій ставали деокупованими і лікарі поверталися до своїх лікарень, навіть не дочекавшись першої зарплати у нас. Травматологів з Харкова, не дивлячись на постійно складну ситуацію з обстрілами, теж покликали назад, бо система не витримувала. Ми розуміли: маємо давати волонтерам хоч щось, бо просто втратимо усіх. Так ми стали шукати фінансування та писати ґрантові проєкти. Я вважаю, що у нас виходить: з 25 написаних за літо проєктів, уже частину виграли», – ділиться керівник.

Літо пройшло досить непогано, шпиталю допомагав фонд Zagoriy Foundation – оплачували витрати поліклінічного відділення. Хірургічне відділення підтримували чеські партнери – об'єднання медичних спеціалістів Operacja Kyselac та її лідер Vit Samek (Прага). «Вперше чехи приїхали до нас в травні командою з 8 спеціалістів і оперували разом з нами. Так ми стали друзями – вони побачили, які складні операції в нас реалізуються».

Станіслав ділиться спогадами, як чотири лікарі робили одночасно кількагодинну операцію на повністю роздробленій ключиці одного з бійців АЗОВ. Тоді чеські колеги не вірили в успіх цієї операції, бо ключиці, як явища не існувало і її викладали з десятків маленьких пластин. Зараз же, через 2 місяці після операції, боєць проходить активну реабілітацію, рухає та піднімає руку. Це вразило чехів, вони зрозуміли, якої якості та складності допомогу надає маленький шпиталь.

«Влітку та восени у нас справи були теж більш-менш стабільно. Німецька компанія YZR Non profit gUG (Німеччина) та St. Franziskus Hospital gGmbH (Німеччина), Evangelicka Cirkev Metodisticka (Чеська Республіка) фінансували зарплатний фонд нашим спеціалістам та інші витрати. Але їхня допомога залежить від внутрішніх процесів, тому, на жаль, ми ніколи не знаємо, чи буде наступного місяця транш допомоги. Відверто кажучи, прямо зараз я не знаю, чи буде в жовтні-листопаді у нас зарплатня. До того ж, я стараюсь не занурювати в це наших лікарів, не хочу щоб вони нервували, тому основний удар в сенсі пошуку грошей я беру на себе і працюю до 2-ї ночі, одночасно вирішуючи питання шпиталю та фінансування», – розповідає Станіслав.

Досить часто шпиталь стикався не так з фізичною неможливістю щось зробити, як з юридичною. До прикладу, у військовий час лікарня не може користуватись медичною реформою, де «гроші йдуть за пацієнтом». Оскільки МОЗ ще на початку затвердив список тих, хто може надавати послуги по цій програмі у військовий час. «Жодна з приватних компаній так і не домоглась перегляду цього, ні партнерська київська клініка „Добробут", що так само робить складні операції військовим, ніхто», – ділиться Станіслав.

Іноді лікарі переживають, чи не чекає їх після перемоги юридична відповідальність, бо фактичної заборони на операцію військових немає, але і прямого дозволу теж. Шпиталь же в свою чергу найбільше співпрацює з полком «Азов» і робить надскладні операції. Це пов'язано з тим, що операція відбувається через тривалий час після події. «Хтось сидів в окупації кілька місяців і м'які тканини просто гнили, хтось був у полоні і ми бачили в якому стані повертаються військові. Це не просто складна травма – це завжди занедбані ситуації», – каже чоловік.

За його словами, зараз у шпиталі доступні такі послуги для населення:

1. Поліклініка, яка прийняла вже близько 2000 пацієнтів, переважно ВПО. Якщо на початку це були травми, то зараз вже більше дають про себе знати хронічні хвороби. Звичайно, більшість пацієнтів їх запустила, бо не до них. Тож, спеціалісти мають бути професіоналами, щоб вміти з подібним справлятись.

2. Хірургія. Це велика гордість шпиталю, бо окрім виконання високоякісних операцій персонал ставиться до кожного пацієнта як до друга. Підтримує психологічно, проходить з ними шлях реабілітації і що найголовніше – соціалізації. Регулярними є походи персоналу спільно з пацієнтами в театр, на екскурсії та природу. Кожного тижня шпиталь відвідує медичний капелан, щоденно працює психолог та лікар фізичної реабілітації.

3. Мобільна бригада шпиталю їздить до пацієнтів додому. Це найбільше підходить матусям з немовлятами, людям похилого віку, а також тим, у кого підозри інфекційних захворювань.

Щодо розширення допомоги, а відповідно і розмірів клініки Станіслав зітхає: «Наш німецький партнер познайомив нас з однією будівельною компанією, що будуватиме для нас ще один корпус шпиталю – реабілітаційний. Так в хірургічному будуть швидше звільнятись місця. Умовно в хірургії може бути одночасно до 12 пацієнтів, а реабілітацію проходити 30. Звичайно, я не можу відмовитись від шансу отримати додатковий корпус для реабілітації наших пацієнтів, бо таких шансів і можливостей може більше не бути. Однак я розумію, що з появою додаткової будівлі зростуть потреби в персоналі, оплаті комунальних послуг тощо. Але я, чесно, стомлений постійно шукати гроші на оплату вже існуючої команди. Якщо я зараз сплю по кілька годин на добу, то з реабілітаційним центром скоріш за все взагалі перестану. Ситуація сильно змінилася б, якщо ми знайдемо стабільне фінансування. Тоді ми зможемо помножити нашу допомогу, роблячи її без постійного стресу».

Серед військових шпиталь став відомий, бо ще на початку ескалації просто написав всім військовим формуванням про свої послуги. Найбільше зацікавився «Азов». Вони кілька разів приїздили перевірити шпиталь, подивитись що і як, і завжди лишались задоволені. Тому майже 90% хірургії – це співпраця з полком «Азов». До речі, годує всіх пацієнтів і персонал місцева селищна рада та ресторан «Бухарест» з Івано-Франківська, тому лікарня та пацієнти висловлюють їм свою вдячність.

Наразі в шпиталі працюють лікарі з усієї України, їхня зарплата нижче середньої, хоча кваліфікація вища. Станіслав та інші учасники шпиталю співпрацюють майже з усіма медичними організаціями, від Пацієнтів України до «Добробуту», але навіть не дивлячись на це, фінансування – основне завдання для колективу.

Загальний еквівалент наданих послуг у гривнях:

- консультації в поліклініці 1 700 000 грн. (середня вартість прийому 1000 гривень)
- операції 9 400 000 грн. (середня вартість операції 5000 доларів)

Якщо ви хочете долучитись до проєкту – напишіть Станіславові на пошту: firstvoluntary@gmail.com або телефонуйте +380681440709.

Нія НІКЕЛЬ

Фото з архіву героя статті

eprasa.pl 44739a62b0

ВІЙНА

«Тепер у мене чотири додаткові дні народження»

Психолог, що пішов воювати

До повномасштабного вторгнення Пилип Духлій працював директором школи та займався психотерапевтичною практикою. Але 24 лютого 2022 року все змінилося – він вирішив піти до військкомату, аби стати на захист країни від російських загарбників. Протягом служби Пилип чотири рази опинявся на волосині від загибелі, тож тепер чоловік має чотири додаткові дні народження, проте він радше прагне їх забути, ніж святкувати. Про життя на фронті та вплив війни на людину він розповів в інтерв'ю «Нашому слову».

Фото з архіву героя статті

– Чи були ви готові до повномасштабного вторгнення та як і коли вирішили піти на службу?

– До повномасштабного вторгнення я не був готовий. Я директор школи та психотерапевт: я і війна – речі несумісні. Ніколи до неї не готувався, курси не закінчував, навіть у тир не їздив. 24 лютого почалося повномасштабне вторгнення, я зібрав дітей, близьких, ми поїхали на Західну Україну, там більш-менш влаштувалися, і 28 лютого я пішов до військкомату, і мене мобілізували.

– Яка у вас військова професія?

– У моєму військовому квитку було написано «оператор електронно-обчислювальних машин». У мене перша освіта – ремонт комп'ютерів. А після навчання у частині мені поставили «оператор РЛС», я мав бути розвідником, і в складі розвідувальної групи є посада «оператор РЛС» – людина, яка займається всією технікою: тепловізорами, датчиками виявлення, дронами. Але розвідника з мене не вийшло: коли мене розподілили до бойової частини, то там поставили спеціальність – обслуговування міномета. Мене розподілили до механізованої бригади й мінометної батареї. Я мав тягати міни до нього. Та я сказав, що маю хвору спину, і можу потягати, але недовго, бо я не витримаю. Так я став зв'язківцем і врешті – командиром відділення зв'язку мінометної батареї. Через кілька місяців під постійними обстрілами через стрес у мене прихопило серце, мене відправили у медичну частину, і коли я там перебував, вночі прилетіла ракета, у мене над головою вона вибухнула. Я тоді спав, прокинувся вже під завалами – чув, що почалася пожежа. Я чув, як ходили та розмовляли хлопці, когось виносили, але до мене ніхто не підходив, бо я був повністю завалений. Я почав кричати, але мене не чули. Тієї миті я прощався з життям, тому що пожежа ставала сильнішою, і я гадав, що згорю живцем. Та за деякий час мене почули, відкопали, витягли. Ще 15 хвилин, і я б згорів, бо там ще почали вибухати боєкомплекти, патрони, гранати, й у ту будівлю більше б ніхто не увійшов. У мене діагностували контузію, забій внутрішніх органів і поклали у госпіталь.

– Ви були дуже близько до смерті, у той момент, зазвичай, такі події приводять до переосмислення цінностей та змін світогляду. Чи вплинуло це на вас?

– Я гадав, що готовий до смерті, але тієї миті я злякався не стільки самої смерті, як способу. Я думав, що я зараз живцем згорю – це не дуже приємна смерть. Це додало мені додаткових сил кричати. Лише коли я почав волати на межі своїх можливостей, мене почули.

Так, я став більше цінувати життя, я зрозумів, що і я сам, і багато інших людей живуть так, ніби життя триватиме вічно. Хочеться багато встигнути, багато зробити – то не витрачай його даремно на людей, з якими не хочеш бути, на справи, якими не хочеш займатися.

– Чи швидко вдалося перейти з цивільного життя на військове?

– Я людина з міста, яка цінує комфорт, тож було складно спочатку. Але людина до всього звикає. Нам пощастило, що ми потрапили на фронт у квітні – було вже тепліше. Душу ми не мали: фізично він був на вулиці, але ми припинили ним користуватися через небезпеку. Крім того, і сидіти у вбиральні було небезпечно. Ми потроху готували їжу: на сніданок був перекус, на обід – перша страва, а на вечерю – доїдали суп з обіду. Під'їдали якісь консерви, милися в одному тазику. Коли було світло – нагрівали воду, коли не було – милися в холодній. Мінімальний рівень гігієни підтримували вологими серветками. Зате мали теплі великі спальні мішки.

– Питання як до психолога: як війна змінює людину саме з психологічної точки зору?

– Я гадаю, що людина не змінюється, а проявляється. Всі її слабкі сторони, в тому числі психологічні, всі хвороби починають проявлятися. Там ти 24/7 перебуваєш поруч із кимось, велика проблема побути на самоті. Відразу видно, коли людина лайно, а коли на товариша можна покластися і з ким можна піти у розвідку. Специфіка сучасної війни в тому, що ти не бачиш ворога. Навіть піхота не бачила ворога на власні очі. Тобто психологічної розрядки цієї агресії немає. А якщо ти стоїш за піхотою – 500-800 метрів – і стріляєш з міномета, то взагалі нікого не бачиш. Дуже рідко нам приносили відео і показували, як ми влучаємо, а зазвичай тобі дають координати, й ти стріляєш, а влучив чи не влучив – нікому не відомо. Не знаю щодо інших підрозділів, але у нашому було багато агресії одне до одного, сварилися постійно, щодня.

– Знаю, що низка військовослужбовців після участі у бойових діях відмовляється від візиту до психолога, бо вважає це слабкістю. Як ви гадаєте, чи багатьом військовим необхідна психологічна допомога та як набратися сил по неї звернутися?

– З мого досвіду, найважливіше, що потрібно військовим, які повертаються з фронту – це прийняття оточенням, в якому вони житимуть: друзями, батьками, дітьми, партнером. Важливо, щоб було середовище, що підтримує. Люди повертаються агресивними, люди на фронті трохи регресують психологічно, і вони там підлітки/діти. Потрібно, щоб поруч був хтось стабільний, люблячий, той, хто зрозуміє і підтримає. Тоді психолог, в принципі, не потрібен. Якщо у людини немає психологічних проблем, то адаптація мине доволі швидко, і вона зрозуміє, що вже така сама цивільна, як і інші. Військовий, який потрапляє додому, почуває себе як військовий – попри те, що він уже звільнений. Він продовжує себе відчувати так, ніби досі на війні, а поруч самі цивільні. І процес адаптації – це коли ти з військового знову стаєш цивільним і сприймаєш себе цивільним, а не починаєш воювати з усіма підряд. А що стосується психологів, то я вважаю, що треба бути сильною людиною, аби піти до психолога – аби визнати, що у мене є проблема, мені потрібна допомога, потрібна неабияка сміливість. Комусь вистачає, комусь ні. Ще там приховано багато сорому за себе, за той образ «крутого» військового, який «розсиплеться» у психолога, і захочеться дати собі слабину, поплакати. Думаю, це хибне сприйняття. Бо якщо ти вважаєш себе крутим військовим і виконував завдання, рятував і визволяв території й таке інше, то психолог не зробить твої досягнення меншими чи тебе як військового слабшим.

– Ви як психолог, директор школи, а тепер ще й з військовим досвідом, чи плануєте написання наукових робіт щодо впливу війни на людей?

– Я зараз готую наукову роботу – це буде магістерська про те, як війна впливає на психологічний і емоційний стан людини. Опитуватиму як військових, так і цивільних, але цивільні більше виступатимуть як контрольна група, а військові – як експериментальна. Це для того, аби порівняти, наскільки відрізняються психологічні особливості людей, які перебувають на фронті та в тилу.

– Бачила на вашій сторінці у фейсбуці, що ви записуєте подкасти – це ваш проєкт? Розкажіть про них.

– У мене є подруга – Юлія Лимар. Вона допомагала мені адаптуватися і впоратися з наслідками війни, коли я повернувся з фронту. Запис подкастів – це той проєкт, який ми постійно відкладали до війни: то часу не було, то ліньки, то щось важливе відбувалося, термінове. Потім вирішили робити, бо чого чи чекаємо? Вийде – не вийде, бодай спробуємо. Робитимемо те, що нам подобається. У програмі ми намагаємося бути не стільки психологами, скільки звичайними людьми, які спілкуються між собою на певну тему. Адже психологічні подкасти часто бувають перенасичені термінами, порадами, позицією зверху типу «Я психолог, і я зараз розкажу, як треба жити». Ми ж вважаємо, що ми теж люди, і ми теж можемо помилятися, десь можемо впадати у власні переживання, десь – бути не згодні одне з одним. Ми намагаємося під час розмови знайти спільні точки дотику, спільну позицію, і десь виходить, десь не виходить... Обговорюємо питання з психологічної точки зору – як звичайні люди, але й з урахуванням тих знань, які маємо.

– Ви розповідали, як опинилися під завалами, й після цього почали більше цінувати життя. Це була єдина травматична подія під час вашої служби, чи траплялися ще?

– Найбільш травматична і шокова подія сталася, коли ми їхали на фронт. Щойно ми заїхали у зону бойових дій, наш автобус обстріляли з мінометів. Це був перший день, ми тоді ще не почали воювати, а вже втратили третину підрозділу – пораненими й вбитими. І це справило неймовірно гнітючий вплив на наш підрозділ. Ми ще дуже довго про це говорили, згадували хлопців. Тоді ми ще навіть нормально не познайомилися, але було дуже важко. Того дня ми були без броніків, касок, це сталося неочікувано, всі – без бойового досвіду. Несподівано поруч почало вибухати, ми вибігали з автобуса, лягли, чули приходи, чули, як кричать пацани, які горять в автобусі заживо. Якби я тоді зайняв місце не на початку, а у кінці автобуса, то цілком ймовірно, що я б був одним із загиблих. Коли обстріл трохи ущух, ми понесли поранених до найближчої будівлі надати допомогу, а доки одного несли – помер. Після участі у війні у мене тепер п'ять днів народження. Перший – мій справжній, другий – це коли автобус накрили, третій – ми забирали хлопців з позицій, і по нас почали стріляти мінами з верхнім підривом: це коли міна вибухає у повітрі, і в усі боки розлітаються маленькі дротики, а окупанти неправильно виставили час підриву, і вони не вибухнули. Хлопці рахували, що вони випустили 46 мін по нас. Якби вони все правильно зробили, ми б були нашпигованими тими дротиками й думаю, що не вижили б. Четвертий випадок – це коли ракета влучила у будівлю. П'ятий – до нас на позицію, коли був обід, прилетів снаряд. Він так ліг, що всі уламки пішли вперед, хоча зазвичай вони розлітаються по боках. Якби уламки так розлетілися, то ми б всі загинули, бо він впав у 15 метрах від нас.

– Вам дуже пощастило! Розкажіть, чи плануєте святкувати всі свої дні народження у майбутньому?

– Якщо чесно, хочу їх забути... ■

Валерія ГУРЖИЙ

eprasa.pl 44739a62b0

ІНТЕРВ'Ю

Українська математикиня – друга жінка в історії, що отримала премію Філдса

Марина В'язовська – українська математикиня, кандидатка фізико-математичних наук, професорка Федеральної політехнічної школи Лозанни в Швейцарії. Вона отримала міжнародну премію імені Салема, премію Ферма, орден «За заслуги» за видатний особистий внесок в розвиток світової науки та низку інших нагород. В'язовська стала другою жінкою у всесвітній історії, що отримала премію Філдса, еквівалент Нобелівської премії в галузі математики за розв'язання задачі про упакування шарів в 8-вимірному просторі. В співавторстві вона розв'язала задачу про упакування шарів в 24-вимірному просторі. До неї рішення задачі шукали, починаючи з XVI століття і знайшли тільки для 3-вимірного простору в кінці XX століття. Рішення для нього викладено на більш як 300 сторінках з використанням 50 тисяч рядків програмного коду. Розв'язання ж В'язовської зайняло всього 2 роки та 23 сторінки тексту. В світі математики його називають «вражаюче простим». Грошову винагороду за премію Філдса в розмірі 15 тисяч канадських доларів передала українському благодійному фонду «Госпітальєри». Одружена, має двох дітей. Хобі – малювання, біг, відвідування художніх галерей. Улюблений гурт – Queen, фільм – «Матриця», художник – Марк Шагал.

– Ви працювали над задачею про пакування шарів 2 роки. Яким був цей інтелектуальний шлях? Монотонна праця, моменти прозріння чи їх чергування? Були випадки на зразок яблука Ньютона?

– В мене були різні ідеї розв'язання задачі, які час від часу вмирали і тоді я придумувала нові і пробувала далі. Таких романтичних обставин, як яблуко Ньютона чи таблиця Менделєєва, не пригадаю. Просто зосередилася, відволіклася від різних подразників і добре подумала.

– Одне з ваших хобі – малювання. Ваш колега говорив про вас як про художника в світі математики. Чи ваше захоплення допомогло з вирішенням задачі та чому математику називають мистецтвом?

– Мені подобається думка про те, що математика – це мистецтво, але все ж я б далеко з цим не заходила. Перш за все це наука, але з елементами творчості. Математичні аксіоми існують незалежно від того чи ми їх знайдемо чи ні, а от які з них використаємо, як опишемо і знайдемо розв'язання – це вже творчість. Ми обираємо ті з них, які резонують з нами. В цьому є своя естетика. Мистецтво та наука можуть доповнювати одне одного, але це принципово різні сторони нашого інтелектуального життя. Математику і мистецтво не можна ототожнювати ще й тому, що в них різні цілі. В математиці естетична складова не є домінуючою на відміну від мистецтва, яке існує, щоб викликати в нас почуття. Це шлях, яким йде сучасне мистецтво. Не можу назвати себе художницею або мисткинею. В цьому напрямку мій шлях закінчився років зо 12 тому, коли я займалась в художній школі вихідними. Моя вчителька була професійною художницею, яка мала погляд на життя як у митця. В мене ж він як у математика.

– Який погляд на життя у математика?

– Математики – це дуже цікаве ком'юніті, про яке зазвичай люди мало що знають. В мене була розмова з іншим журналістом і він дуже здивувався, що існує така професія як математик. Питав: «Невже так теж можна?» В звичайному побуті, це такі ж самі люди, як інші, з такими самими чеснотами і вадами. Професійних математиків загалом дуже мало у світі. Нам важко в сучасному світі, бо є звичка мислити логічно та робити логічні висновки. Це наша робота, але часом ми цього не робимо в звичайному житті з практичних причин. Коли переходимо дорогу і на нас їде машина, то ми не будемо вираховувати її швидкість і можливість того, чи зіб'є вона нас чи ні, а просто відскочимо, а потім вже будемо думати. В житті є багато речей, які неможливо прорахувати. Коли ми приймаємо важливі рішення, які впливають на нашу долю, майже завжди не маємо повної картини. Дуже часто приймаємо рішення серцем, бо і не має можливості раціонально його обміркувати. Хоча є дуже багато рішень в нашому житті, коли ми або як особистості або як суспільство мали би приймати раціонально. Але так ніхто не робить. Люди живуть з величезною кількістю когнітивних викривлень.

Фото з сайту mathunion.org

Останній яскравий приклад – це пандемія. Люди повинні були приймати раціональні рішення, але коли подивимося хоча б на медіа, як вони маніпулювали та дезінформували, то розуміємо, що тут не йшлося про раціо. Одним з базових понять математики є розуміння теорії ймовірностей. Люди дуже погано вміють прораховувати вірогідності і мабуть тут є психологічне та біологічне пояснення, але все ж ми страждаємо від цього.

– Для успішної роботи математика потрібні неабиякі інтелектуальні здібності. Для такої роботи повинні бути природні схильності чи можна «прокачати» свій мозок?

– Як і в будь-якій роботі завжди важлива практика. Щоб бути гарним журналістом, треба багато писати, а щоб гарним піаністом, багато грати на піаніно. З математикою так само. На шляху до успіху є конкуренція, тому треба бути витривалим і з віком нарощувати «товсту шкіру», щоб підготуватися до розчарувань та невдач. Мені допомагає спорт. Це гарний спосіб відпочити від інтелектуальної роботи та подбати про себе. Наш вчитель фізики в школі казав, що людина, яка займається наукою, не повинна грати в шахи, бо під час гри отримуєш схоже навантаження на мозок і так не відпочинеш. Хоча знаю приклади гарних математиків, які займаються шахами і досягають в цьому успіхів.

– Коли говорите, що займаєтеся математикою в Україні та Швейцарії, де ви викладаєте, чи по-різному це сприймають і чому?

– Швейцарія набагато заможніша за Україну, тут більш стабільні економічна та політична ситуація. Люди в суспільстві почуваються впевненіше, а тому частіше думають про майбутнє. В них більше бажання підтримувати науку і менше думок на кшталт: «А може, науковці дармоїди і нам не треба ділитися з ними ресурсами?» В Україні менш прихильне ставлення до науки навіть серед публічних осіб. Часто можна почути негативні і несправедливі думки. Коли люди живуть не так добре, то в них сама думка про те, що треба з кимось ділитися ресурсами, викликає роздратування. З математикою ситуація парадоксальна. Ніхто не сперечатиметься з тим, що вона важлива, бо є частиною майже всіх технологій, на які ми покладаємося, які роблять наше життя безпечнішим, комфортнішим, довшим і здоровішим. Але щоб користуватися цими технологіями, то математику знати взагалі-то і не треба. Можна навчитися в першому класі рахувати і більше ніколи не повертатися до неї і мати при цьому чудове життя. Математика – це об'єктивно складна річ, а людям завжди хочеться простих рішень. Але також частина відповідальності і на нас. Науковці мають більше часу витрачати на популяризацію, пояснення. Інший фактор – статистика бюджетів різних країн. Якщо порівняти, скільки коштів виділяється на освіту, науку та нові розробки в світовому масштабі та в Україні, то відчуємо, як відстаємо в цих показниках.

– Чому люди недооцінюють науку та як можна переконати їх в її значущості?

– Наука – це завжди про майбутнє. Якщо зараз ми закриємо всі наукові установи України, то наслідки відчуємо не одразу. Коли в 90-х роках ми частково пожертвували наукою, то лишилися тільки старі неефективні підприємства, які надзвичайно складно підлаштовувалися під нові реалії. Пожинаючи наслідки, розуміємо, що то було не наймудріше рішення. Під час пандемії ми побачили, що саме науковці відповіли на цей виклик і знайшли рішення. В країнах з розвинутими технологіями вакцина з'явилася раніше, ніж в Україні. Те саме і з оборонною галуззю. На війні в Україні величезну роль відіграють технології. Очевидно, що без науки їх створити неможливо. Можемо сподіватися на допомогу від інших, та в сучасному світі треба не тільки споживати готові знання, а й виробляти та ділитися ними. Для цього Україна має потенціал, інтелектуальні можливості і їх треба реалізувати.

– Як наукова спільнота реагує на війну в Україні, зокрема, та чи повинна мати політичну позицію загалом?

– Вважати, що наука аполітична – це наївна позиція. Ніщо не може бути аполітичним. В науці відомі приклади досліджень, які робилися виключно з інтелектуальної цікавості, але приводили до створення надзвичайно потужних технологій, які потім використовувалися в військових цілях.

Технології, наука і політика нерозривно пов'язані. Не існує суто політичних або суто наукових питань. Мене тішить, що всі провідні наукові установи в Європі припинили співробітництво з росією. Є великий тиск на те, щоб зупинити такі спільні проєкти, і мені це видається правильним з етичної точки зору. Вчені хочуть мати відкриту науку, коли люди діляться знаннями, працюють над покращенням життя. Наука – це лезо гостре з двох сторін, тому коли ми з кимось ділимося нашими знаннями, то маємо цим людям довіряти, мати спільні моральні принципи, бо в іншому випадку співпраця неможлива. Є велике бажання залишати майданчик для спілкування, але тільки з тими людьми, яких ми вважаємо гідними спілкування і вартими нашої довіри.

– Хотілося б трохи поговорити про гендерну проблематику в науці. Чи стикалися ви з дискримінацією за статевою ознакою на шляху до того, щоб займатися наукою?

– Мені в житті пощастило і з дискримінацією стикалася тільки на рівні зверхнього ставлення до себе, коли займалася наукою в Україні. Але тоді загалом не так багато людей обирали для себе стежку науковця. Від керівників отримувала підтримку і те, що я жінка, не відігравало жодної ролі. Зараз ситуація покращується, бо у світі та Україні критичні часи. Люди менше дискримінують через гендер, бо кожна людина стає важливою. Сподіваюсь, коли криза закінчиться, ми не забудемо про це.

– Чому жінок в науці завжди було менше?

– Ще 100 років тому отримати освіту для жінки було майже неможливо. А в історичному масштабі це не так вже й багато. Значні частини нашого суспільства дуже консервативні. Я живу в Швейцарії і тут жінки отримали право голосу тільки в середині 70-х років минулого століття. Біологічна сутність жінки ускладнює будування кар'єри. Постає питання доступності садочків, шкіл, догляду за дітьми, і вся ця інфраструктура навіть в розвинутих країнах інколи не може перекрити всі потреби. Тому вони лягають на плечі матері. Таких маленьких причин дуже багато і насправді вони вагомі.

– На професійному шляху науковець стикається з невдачами та розчаруваннями. Чи маєте персональний рецепт, як з цим впоратися та не занепасти духом?

– Щоб бути в формі, намагаюся бути оптимістом та визнавати свої почуття. Кажу собі: «Так, мені щось не вдається, це мене засмучує і це нормально. Спробую ще раз». Одного разу зі мною стався майже анекдотичний випадок, який допоміг змінити відношення до невдачі. Напередодні Нового року шукала роботу і надіслала листи до різних установ. Відсвяткувала новорічні свята та пішла з родиною до лісу прогулятися. Знала, що не слід в особистий час перевіряти листи, але все ж зазирнула на пошту та побачила відмову. Засмучена тихо йшла по лісі. Поруч мовчки йшов чоловік, бо не хотів мене турбувати. Несподівано прямо перед моїм носом промчав вепр. Хотіли залізти на якесь дерево, але навколо були тільки сосни, тому вилізли на пеньок. Стоїмо і я розумію, що мені вже зовсім не сумно через відмову, а радісно, що вепр мене не з'їв. Не знаю, чи можна рекомендувати ходити до диких звірів, щоб заспокоїтись, але мені вепр повернув радість життя. ■

Ірина ШЕВЧЕНКО

eprasa.pl 44739a62b0

Зберіг церкви, яких вже немає

1 листопада, у День усіх святих, у Польщі згадують своїх рідних та близьких, які відійшли. З нагоди цього свята хочемо нагадати вам про важливу постать для української громади, у тому числі лемківської, що проживала у Лігниці. Йдеться про творця мініатюрних церков – Михайла Вархіла.

Відомий фольклорист помер наприкінці серпня в Лігниці. Понад сорок років він створював дерев'яні мініатюрні моделі храмів Лемківщини, Бойківщини та Закарпаття, відтворюючи їх саме за фотографіями. Серед його робіт є церкви, які й сьогодні можна побачити в різних місцях, а також давно зруйновані. Завдяки мініатюрам вони збереглися, хоча й у зменшеному вигляді.

Запах соснової дошки

Навесні 1947 року його з усією родиною примусово виселили зі села Крампна на Лемківщині. Потрапили у ПҐР (колгосп) Оґард біля Стшельців-Краєнських. Після завершення школи кільканадцять років працював у фірмі, яка досліджувала врожайність ґрунтів. Про себе самого казав «рільник». Пізніше доля закинула його в Лігницю. Значний вплив на його творчість мали традиції лемківської культури та греко-католицька віра. Пристрасть до саморобки та спроби створити макети церкви з часом переросли у велике захоплення, яким митець жив понад половину свого життя.

«Змалечку тягнуло мене до майстрування, і ні з чого іншого, як з дерева. Мама завжди сама малювала хату та вміла зробити все для дому, можна сказати, як архітектурного об'єкта», – розповідав пан Михайло для нашого тижневика у 2013 році. Його мати Марія, зокрема, робила намиста з бісеру. Імовірно, саме від неї мав хист до «мініатюрного» мистецтва.

Також його батько, Андрій, коли жив на Лемківщині, сам робив з дерева все, чого вимагало господарство.

Після двадцяти років

Коли 1947 року Михайла виселили з рідного села, йому було шість років. Повернувся на батьківську землю двадцять років потому. За його словами, зі свого дитинства він майже нічого не пам'ятав. Тому ці «дерев'яні споруди» його захопили, бо він їх тоді, власне, вперше і побачив. Йдеться, звісно, про церкви, які художник вирішив відтворити у вигляді мінімакетів.

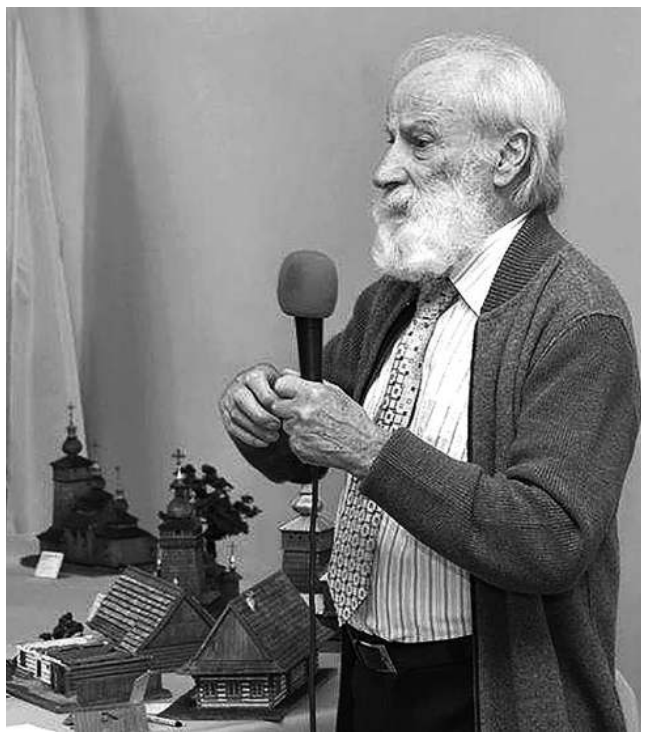

Допомогла любов до майстрування, що успадкував від батьків.

Першу церкву зробив на початку 70-х років у кімнатці на піддашші. Була більша за його теперішні роботи, які всі знають, але технічно невдала – і, як сам каже, «пішла на сміття». Але невдача пана Михайла не відштовхнула. Здається, так сталося тому, що мав спокійний характер та терпіння, важливе у моделюванні. Свої наступні роботи виконав на основі вимірювань, фотографій та ескізів, які зробив сам.

«Все починається з фотографування й вимірювання. Коли документація готова, виготовляю основу з дошки (...) Малюю на ній обриси підвалин. Каркас стін виконую з дерев'яної склейки та обшиваю ґонтою з тонесеньких смужок деревини. Кожен елемент склеюю якісним клеєм. Нема жодного цвяшка! Правда, метал є – хрести на куполах. Дах також з ґонти, а коли потрібна „бляха", виготовляю її з алюмінієвої фольги. Насамкінець малюю, але не якимось лаком», – розповідав для нас дев'ять років тому митець. Головним для нього було зберегти всі пропорції оригіналу, проте зменшеного у 25–30 разів.

Деталі та порядок

Моделювання було пристрастю пана Михайла понад сорок років. Він ніколи не зупинявся: закінчував одну церкву, а невдовзі починав наступну. Виготовив кілька десятків копій церков. На створення одного храму митець витрачав близько 150-200 годин. Він використав до 20 тисяч кусків ґонту для моделі церкви, довжина яких менше за пів сантиметра. Кожен з елементів був виготовлений майстром вручну. Крім храмів, на макетах була ще трава, часто огорожа і, як личить майстрові деталей, – порядок.

Михайло Вархіл виготовив мініатюри святинь із Брунар, Котані, Береста, Ганчової, Сквіртного, Квятоня, Лелюхова, Ставиші, Солотвин, Крампної, Біличної, Ждині, Бардієва, Дубного, Дального-Розтоку і багатьох інших лемківських сіл, а крім того, з інших регіонів, де колись чисельно проживали українці: з сіл Творильне, Улюч тощо. Деякі моделі тримав у себе в хаті, інші подарував членам сім'ї. Звичайно, роботи жителя Лігниці можна було побачити у музеях, бібліотеках, театрах. Деякі виставки організували Об'єднання лемків та Об'єднання українців у Польщі. Мініатюри церков мали нагоду побачити українці, що живуть у Лігниці, Ґожові-Великопольському, Щеціні, Валчі, Старґарді, Перемишлі та інших містах.

«Вірний предкам»

Моделі храмів були не лише пристрастю, а й, можливо, насамперед способом єднання з рідною землею. Його мрією було зробити мініатюри всіх церков Лемківщини.

«З сумом дізнався про смерть пана Михайла. Його доброта, спокій і любов до Лемківщини, як і до всієї України, завжди будуть в моєму серці. Належав до лігницького гуртка Об'єднання лемків. Ми знали його завдяки мініатюрним церквам, але не забуваємо, що у 1980-х роках він фотографував нашу громаду в церкві св. Яцека, а також на інших зустрічах. Я сподіваюся, що хтось колись спробує відкрити ці фотографії для світу. У мене їх небагато. Не так давно ми вручили йому нагороду „Вірний предкам". Я вірю, що з цією відзнакою у серці він дивиться на нас з Небес», – написав після смерті фольклориста Адам Вевюрка, заступник голови ОЛ.

Михайло Вархіл, творець найбільшої колекції макетів лемківських церков у Польщі, помер 29 серпня у Лігниці на 81-му році життя. ■

Павло ЛОЗА

Фото з архіву «Нашого слова», фейсбук-сторінки Адама Вевюрки

Zjednoczenie Łemków uruchamia bezpośrednią pomoc
dla osób uciekających przed wojną.
Konto do wpłat na pomoc: **09 1240 5110 1111 0011 1189 0340**

eprasa.pl 44739a62b0

Історія

Дослідник еволюції мови

Постать Олександра Потебні належить до мало відомих широкому загалу громадськості та недостатньо знана у наукових колах. Оскільки він жив і працював у епоху, коли українське наукове слово не мало ані можливості, ані права носити українське вбрання. Тож усі думки геніального мовознавця, філософа, фольклориста, етнографа, педагога, професора, громадського діяча, важливі і вагомі саме для українства, фільтрувала і поглинала російська машина заборон і покарань. Потебня попереджав: «Народность, поглощаемая другою, вносит в эту последнюю начала распадения». Бо переконавшись, що мова й мислення перебувають у тісному взаємозв'язку, утворюючи єдність, вважав національну асиміляцію тотожною душевному розкладу, що сприяє «зниженню рівня думки». Він був українським мовознавцем, який не написав жодного твору українською мовою. Науку він перетворив на фортецю, оборонними мурами якої стали численні праці із загального мовознавства, фольклористики, літературознавства, етнографії, низка досліджень із питань походження мови, фонетики, граматики, етимології української та російської мов.

Перші кроки в науку

Народився видатний український мовознавець 22 вересня 1835 року на Полтавщині у шляхетській родині. Батько, Панас Юхимович, був відставним штабскапітаном, який брав участь у війнах з Персією та Туреччиною у 1828–1829 рр., а згодом обіймав посаду судового засідателя на Слобожанщині. Пізніше у своїй автобіографії Олександр Потебня так писав про своє козацьке походження: «Моє прізвище є прізвищем одного з моїх предків, яке він одержав, мабуть, серед кінних козаків». Розглядаючи загальний іменник потебня, вчений вказує на його зв'язок зі словом тебеньок за значенням «шкіряні лопаті з боків козацького сідла».

В родині було п'ятеро дітей – сини Олександр, Андрій, Петро, Микола та дочка Параска. У семирічному віці Сашко володів двома мовами – українською і російською. Серед книжок, які починав читати, були твори і Г.Квітки-Основ'яненка, і О. Пушкіна. Природно, що в дитинстві йому частіше доводилося чути українську мову. Вона звучала на хуторі, де жила його бабуся (по маминій лінії), яка зовсім не розмовляла російською. Батько був упевнений, що всі сини продовжать його військовий шлях і записував їх на чергу до кадетського корпусу. Але коли настала пора віддавати Сашка в науку, мама, Марія Іванівна, не наважилась відпускати від себе сина під нагляд чужих людей. Родина вирішила, що хлопчик навчатиметься у польській гімназії у місті Радом, де жив брат матері Олексій Іванович. Дядько-викладач допомагав Сашкові опановувати польську мову, щоб той не відставав у навчанні. У Радомській чоловічій гімназії, до якої Олександр Потебня вступив 1844 року, викладали такі предмети: Закон Божий, священну і церковну історію, російську мову зі слов'янською та словесність, латинську, грецьку, французьку й німецьку мови, логіку, математику, географію і статистику, історію, фізику, чистописання, креслення та малювання.

До 1833 р. у навчальних закладах Королівства Польського російську мову не викладали зовсім. Вона стає обов'язковим предметом лише із запровадженням статуту 1833 р. Саме дядько Олексій Іванович з 1834 року почав викладати російську в цій гімназії. 1851 року, відмінно закінчивши польську гімназію, Олександр вступив на юридичний факультет Харківського університету, але наступного року перейшов на історико-філологічний. Основні його дослідницькі інтереси були зосереджені в галузі слов'янознавства. Гострі дискусії викликало тоді питання про місце українців у системі слов'янської спільноти. Офіційна російська наука не визнавала їх як окремий народ. Питання національної самоідентифікації майже 200 років тому було так само, як і зараз, наріжним каменем державності. Подальше життя молодого славіста буде пов'язане із Харковом, хоча Потебня

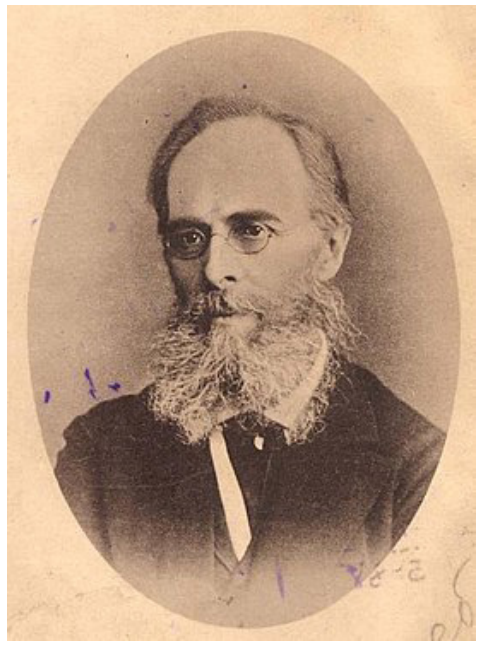

матиме далекі закордонні відрядження та можливість не повертатись на Батьківщину. 1860 року він захистив працю «Про деякі символи в слов'янській народній поезії» і одержав звання магістра. Плідно працював у різноманітних сферах, переважно на перетині мовознавства, філософії та історичної етнології. У 1860-х роках Олександр Потебня перебував у науковому відрядженні у Німеччині, де слухав лекції у Берлінському університеті. Там він почав досліджувати санскритську мову. Згодом продовжив свою поїздку по декількох слов'янських країнах.

1862 року в авторитетному науковому «Журналі Міністерства народної освіти» було опубліковано його програмну працю «Думка й мова». Публікація відразу посприяла тому, що молодого вченого було поставлено поруч із провідними філологами свого часу і забезпечено йому заслужений авторитет у науці.

Містичне ядро нації

Довівши, що мова «є засобом зрозуміти самого себе», Олександр Потебня стверджував, що саме вона є джерелом національної специфіки – «містичним ядром нації», «яке живе у підсвідомих глибинах етнографічної маси». А проголосивши українську й російську мови «глибоко відмінними системами прийомів мислення», відверто засуджував двомовне виховання дітей у ранньому віці: «Знання двох мов у дуже ранньому віці не є володінням двома системами зображення і одного й того ж кола думок, але роздвоює це коло і наперед утруднює досягнення цілісності світосприйняття». Досконало володів цілою низкою європейських і давніх мов, однак наголошував, що у початковій школі дитину слід захистити від навали іноземних мов, бо у першому класі дитина має вивчати ту мову, якою розмовляють її батьки. Вчений велику увагу приділяє вивченню поетичної мови і стверджує, що вона відрізняється від мови буденної, тобто мова поезії передає абстрактні почуття і сенси, а мова прози – раціональні. Нестандартними як для XIX ст. і актуальними нині є його погляди, викладені у працях з промовистими назвами «Мова і народність» (1895), «Про націоналізм» (1905), «Загальна літературна мова і місцеві наріччя».

Мову він бачив нерозривно пов'язаною з культурою народу. Звідси особлива увага Потебні до фольклору та етнографії. Оскільки творцем мови є народ, то вона уявлялася вченому витвором «народного духу», але водночас і тим, що зумовлює специфіку світосприймання та світогляду кожного народу. На формування його світоглядних переконань вплинуло вчення фольклориста Михайла Ніговського, філософські орієнтири закладалися під впливом Микола Костомарова та представників «берлінської філософської школи». В усіх основних теоретичних працях він звертається до прикладів з української народнопоетичної творчості: «Малорусская народная песня по списку XVI в. Текст и примечания» (1877), «Обьяснение малорусских и сродных народных песен» (1882, 1883, 1887), «Обзор поэтических мотивов колядок и щедривок» (1884, 1885, 1886, 1887), «Народные песни Галицкой Руси», збірник «Українські народні пісні в записах Олександра Потебні».

Погляди та переконання

Прослідковуючи українсько-польські та українсько-російські взаємовідносини в минулому, Потебня проводить аналіз, «было ли это соединение (у Переяславі 1654 р.) с правительством (російської імперії) только чистое подданство или и соединение с народом?» Найближчі до Потебні люди (ймовірно, і він сам) критично сприймали самодержавно-бюрократичний лад росії.

Брати Андрій, Петро і Микола були цілком на боці польської нації і виступали проти російського панування. Вони загинули 1863 року у ході Січневого польського визвольного повстання. Будучи освіченими і далекоглядними людьми, вони розуміли, що російська імперія несе гніт для народів, які входять до її складу. Шлях, яким ішла імперія, суперечив вільному, демократичному розвитку. Однак участь братів Потебні у польському повстанні не лише спричинила його особисту драму, а й мала вплив на ухвалу Ради Харківського університету, яка відхилила 1866 року його докторську дисертацію «Про міфічне значення деяких обрядів і повір'їв». За ним почалося стеження з боку влади, його оголошено російським шпигуном, водночас малоросійським націоналістом-сепаратистом, на його лекціях у Харківському університеті впродовж року сидів поліціянт і слухав, наскільки вони вписуються у вимоги тодішнього режиму. Гоніння, утиски, зневага з боку влади змінюють характер і настрої Олександра Потебні. Знаходить розраду і по-справжньому розкривається він тільки на лекціях перед студентами. Свої лекції він перетворював на дійство, не стояв відокремлено за кафедрою, а сідав за стіл поруч зі студентами, щоб працювати з їхнею душею, – це був спільний творчий процес. Навколо своїх ідей Потебня згуртував учнів та створив школу, яка увійде в історію як «харківська школа лінгвістики».

Олександр Потебня мав чіткі політичні погляди щодо функціонування української мови. Він засуджував Емський указ 1876 року, який забороняв українську мову в офіційних установах. Отже, вчений піддавав критиці твердження, поширене серед частини інтелігенції, яка вважала, що перехід українців на російську мову долучить їх до нібито «більш розвиненої великоросійської цивілізації». Майже через 150 років сьогодні ми знову бачимо імперське божевілля, яке брудним потоком пропаганди хоче накрити і поглинути всіх на своєму шляху, заганяючи у національну деградацію. «Взагалі, денаціоналізація, – вважав Потебня, – зводиться на ослаблення енергії думки; на гидоту пустки, яка витворюється на місці вирваних, але нічим не заступлених форм свідомості; на ослаблення зв'язку підростаючих поколінь з дорослими, що заступається лише слабким зв'язком з чужими; на дезорганізацію громадянства; неморальність, спідлення».

Наукова спадщина Олександра Потебні ще не опрацьована і не вивчена повністю. Залишився, на жаль, неопублікованим етимологічний словник, який протягом тривалого часу упорядковував Потебня і який на 527 аркушах містить значний лексичний матеріал з історії східнослов'янських мов. Не вдалося завершити вченому й переклад Гомерової «Одіссеї», окремі фрагменти якої засвідчують неабияку художню майстерність перекладача.

Він був першим українським філософом мови, який, пишучи чужою мовою, зберіг усвідомлення, що силу дає тільки рідна мова. Помер Олександр Опанасович 29 листопада 1891 року в Харкові, де й був похований. Інститут мовознавства НАН України у Києві з 1945 року носить його ім'я. ■

Юлія КАМІНСЬКА

Фото з Вікіпедії

ПІДТРИМАЙ ВІДБУДОВУ УКРАЇНСЬКОГО НАРОДНОГО ДОМУ В ПЕРЕМИШЛІ

Фонд Український народний дім у Перемишлі,
Fundacja Dom Ukraiński w Przemyślu,
ul. Kościuszki 5 , 37-700 Przemyśl , Poland

PLN: 88 1600 1462 1838 9708 6000 0001
USD: 61 1600 1462 1838 9708 6000 0002
EUR: 07 1600 1462 1838 9708 6000 0004
SWIFT: PPABPLPK

eprasa.pl 44739a62b0

РЕЦЕНЗІЇ ТА ОГЛЯДИ

Czytelnia Towarzystwa «Proswita» w Wierzbicy 1884-1939. Rekonstrukcja, Olga Kich-Masłej, Wydawnictwo «scriptum», Kraków 2020, s. 270.

Видання про «Просвіту» у Вербиці

Сьогодні усі погляди, звісно, прикуті до подій в Україні, але не менш важливим є пригадування нашої історії на території Польщі. Для старших людей і їхніх нащадків, які давно живуть у Польщі, це збереження пам'яті, а для тих, хто нещодавно прибув з України, – нова цікава інформація про наше тутешнє буття. Так склалось, що дотепер на сторінках «Нашого слова» не було відзначено виданої ще 2020 року книжки д-рки Ольги Кіх-Маслей *Читальня Товариства «Просвіта» у Вербиці (1884–1939). Реконструкція.* Книжка написана польською мовою. І поява цього видання тішить і є гарною нагодою до рефлексії. Праця містить чимало цікавого і може стати для читача стимулом до зміцнення національної свідомості і місцевого патріотизму.

Це не перша праця пані докторки про Вербицю. Варто тут пригадати попередні: Ukraiński teatr amatorski we wsi Wierzbica. Pogranicze polsko-ukraińskie, lata 20. i 30. XX wieku, праця, надрукована в збірнику *Artyści sceny i ekranu dwudziestolecia międzywojennego Europy Środkowo-Wschodniej w ujęciu semiotyki antropologicznej, seria: Studi@ Naukowe, tom 39, ss. 123-139 (2017),* і дві книжки про вербицький греко-католицький цвинтар: «Ім'я усопшого. Каталог греко-католицького цвинтаря у Вербиці» (2014) і її польськомовна версія *Nomen mortui. Próba odczytania cmentarza greckokatolickiego w Wierzbicy (2016).* Це фотофіксація і опис надгробків (понад 550 могил) на підставі метричних книг. Значна частина пам'ятників на цьому цвинтарі – це унікальні роботи славних каменярів з Брусна. І Ольга Кіх-Маслей зробила великий вклад у реставрацію надгробків, яку організувало Товариство «Вербицька земля». Авторка книги розуміє, наскільки важливим є збереження пам'яті про Вербицю, і багато років активно працює у цьому напрямі. Про історію Вербиці вона розповідає також на зустрічах, симпозіумах і наукових конференціях, наприклад: «Werbycia (Wierzbica) zapamiętana. Jak pamiętają pokolenia?» (Загальнопольська конференція про краєвиди пам'яті, Катовиці, 2017). Село батьків описує і у статтях, наприклад «Земле наша вербицька» (НС №41/2009) і «Цвинтар у Вербиці – унікальна пам'ятка» (НС №37/2015), та в радіопередачах (Ольштин 2016).

Пані д-рка Ольга Кіх-Маслей – українознавиця, наукова працівниця Ягеллонського університету в Кракові. Авторка є дочкою переселенців з Вербиці в межах акції «Вісла». Батьки прищепили їй велику любов до рідного села. Тато – п. Михайло Кіх (1939-2021) – став відомим у середовищі вербичан як суспільний діяч і зразок до наслідування для інших.

Село Вербиця, що стоїть над річкою Солокією (сьогодні це повіт Томашів-Люблінський, ґміна Любича-Королівська, біля сучасного польсько-українського кордону, перед війною – повіт Рава-Руська), знаходиться на території історичного і культурно-мовного та релігійного польсько-українського прикордоння. Перша згадка про Вербицю датована 1388 роком. Це одне з найстаріших поселень у регіоні. Село постійно розвивалося і до Другої світової війни майже цілком було українським. На початку 1939 року в 500 оселях мешкало 2110 жителів, серед яких 2030 – українці греко-католики, 10 – українці римо-католики, 45 – поляки, 25 – євреї. Багато селян загинуло під час війни. Частина мешканців 1946 року була переселена до Радянської України до сіл Оброшино і Басівка неподалік Львова. Рік 1947 став кінцем української Вербиці. В межах акції «Вісла» всіх мешканців було насильно виселено на північні землі, село – спалено, частину мешканців – вбито, а багато з них – запроторено до в'язниць і концентраційного табору в Явожні, який для маскування було названо Центральним табором праці (СОР). Символом кінця української Вербиці стала смерть в Явожні останнього пароха, о. Юліана Криницького. Каплицю на Чернієві було знищено вже 1947 р., дзвіницю при церкві – розібрано 1952 р., а храм завалився 1992 р. (ходили чутки, що, можливо, завдяки «чужій» допомозі). Залишився лише цвинтар, один з нечисленних в околиці.

Громадську організацію Товариство «Просвіта» було засновано 1868 року у Львові з метою культурно-наукового розвитку, консолідації суспільства та піднесення національної свідомості нашого народу. «Просвіта» у Вербиці почала діяти 1884 р. До цього часу в селі панувала суцільна неграмотність, за винятком поодиноких осіб з еліти. Сама «Просвіта» і її вербицький гурток припинили існування у 1939 р. Історія в книжці пані Ольги сягає 1939 р. – далі немає документів. На мою думку, члени «Просвіти» під час окупації, а може, і пізніше, не тільки зберігали сусідські і родинні зв'язки між собою, але, можливо, в обмеженій формі ще неофіційно вели просвітницьку діяльність. Акція «Вісла» 1947 р. перервала українське життя та розвиток і у Вербиці. Депортація передбачала заплановане розпорошення наших людей серед польського населення, а це мало поступово призвести до національної асиміляції. Сьогодні залишки вербичан і їхні нащадки живуть у «польському морі». І тим, що досі зберегли мову, віру і національну свідомість, тобто найцінніше, завдячують сільським елітам і «Просвіті». Приязна сусідська атмосфера, яка панувала у Вербиці, сприяла діяльності Товариства. Крім того, на мою думку, врожайна земля і працьовитість вербичан додатково давали змогу у вільний час проводити самоосвіту і тим самим уможливлювали широку діяльність Товариства. Разом з тим, завдяки постійному поліпшенню організації праці, сільськогосподарським курсам, механізації і купівлі високоякісного насіння та штучних добрив знаходилось щораз більше часу на освіту і культурні події в селі.

В монографії зроблено спробу реконструкції діяльності читальні Товариства «Просвіта» в селі Вербиця. Для орієнтування читачів наведу зміст праці. Книжка починається вступним словом. Перша частина – це загальні відомості про Товариство «Просвіта» (обставини заснування 1868 р. у Львові, перші загальні збори членів, зміни статутів, організаційна структура, члени Товариства, члени читальні, члени з Наддніпрянської України, почесні члени Товариства, філії Товариства, читальні в Галичині, бібліотеки при читальнях, економічна діяльність Товариства). Друга частина присвячена читальні у Вербиці (дім, організаційна структура і розподіл праці, бібліотека, аматорський театр). В формі додатків долучено два архівні документи: «Зразкове село. Золотий ювілей читальні „Просвіта" у Вербиці» (текст з газети «Діло» 1935 року) і «Коротка історія читальні „Просвіта" у Вербиці в роках 1884–1934» (текст з фонду Центрального державного історичного архіву України у Львові). Книжка насичена фактами, датами, прізвищами, списками та табличними зіставленнями, що робить її справжньою історичною працею.

Книжка докладно змальовує діяльність «Просвіти» на фоні життя села. Серед успіхів членів вербицького гуртка треба згадати купівлю хати на читальню, а пізніше – побудову нового дому, який став осередком культурно-освітнього життя села, заснування у Вербиці власної крамниці та ощадничо-позичкової каси Райфайзена, побудову мурованої школи, заснування руханково-пожежного товариства «Січ», а згодом – такого ж товариства «Луг» і врешті товариства «Сокіл». Поступово за допомогою купівлі і подарунків було зібрано велику бібліотеку, передплачено численні часописи, засновано в присілку на Вільці-Вербицькій філію читальні, гурток «Сільського господаря». В читальні для охочих відбувались читання книжок і часописів вголос та цікаві події і курси, наприклад, крою і шиття для жінок. «Просвітяни» організували сільський аматорський театр, заснували в селі кооператив, поставили пам'ятник Тарасові Шевченку, заснували численний хор, створили добровільний фонд допомоги іншим українським товариствам і регулярно підтримували фінансово головний осередок Товариства у Львові. У звітах з діяльності гуртка йдеться про постійну участь у ньому місцевого греко-католицького духовенства та інтелігенції родом з села.

На особливу увагу заслуговує графічне оформлення книжки. Обкладинка відразу впадає в очі, на останній сторінці – гарний кольоровий візерунок вишиванки. На кожній сторінці книжки з лівого боку повторюється оригінальна прикраса – сірі начерки орнаменту вишиванки. Численні високоякісні, дуже виразні фотографії колишніх мешканців села сприяють зацікавленню книжкою. Деяким знімкам майже 100 років! Наприкінці поміщено список ілюстрацій (59 позицій) зі вказівкою на джерело та долучено велику фотографію хору читальні у Вербиці з описом всіх представлених осіб. В чудових вишиванках хористів втілено культуру і духовне багатство села. Красу вишиваних сорочок вербичан можна також побачити на інших знімках. Навіть діти мали гарненькі вишивані сорочки (с. 184)! Ці світлини можна роздивлятися годинами.

Численність бібліографічних позицій свідчить, наскільки ґрунтовними були пошуки джерел. Бібліографію поділено на архівні матеріали (документи – 6 поз., рукописи спогадів – 3 поз., усні записи спогадів – 11 поз., довоєнні часописи – 6 поз.) та друковані матеріали (література українською мовою – 207 поз., література польською мовою – 102 поз., словники і енциклопедії – 10 поз., публіцистика – 45 поз. та вебсторінки в інтернеті – 6 поз.). Закінчується книжка особовим покажчиком. На останній сторінці обкладинки подано цитати з рецензій проф. д-ра Ігоря Галагіди з Ґданського університету та проф. д-ра Ярослава Мокляка з Ягеллонського університету. Публіцистична і наукова цінність видання безперечні.

Тож щиро дякуємо авторці за книжку і бажаємо подальших наукових успіхів! Дякуємо за всі написані «вербицькі» праці та діяльність, пов'язану з Вербицею. Знаємо, що сьогодні молоде покоління «живе в інтернеті». Тому, гадаємо, за кілька років варто опублікувати там електронну версію книжки. Всі особи з вербицьким корінням мають з нею ознайомитися! Гарантую, що більшість з них побачить своє прізвище серед численних діячів «Просвіти». Остання велика праця про Вербицю з'явилась 2019 року на гуманітарному факультеті Українського католицького університету у Львові («Село Вербиця в часи Другої світової війни та перші повоєнні роки»). Після на підставі цієї праці в «Історичній правді» була надрукована стаття «Вербиця. Історія одного села із Закерзоння». Микола Гаєвой написав там, між іншим, про випадок «примусового завербування місцевого пароха Юліана Криницького дрогобицьким НКВС»(?!). На мою думку, ця інформація не підтверджена документально і малореальна, можливо, помилкова.

Крім того, хочу за такої нагоди подати додаткові відомості про історію усталення дати смерті опікуна і активного діяча вербицької «Просвіти», довголітнього пароха о. Юрія Жука (с. 87, «Дата смерті не є певна»). Колись на металевій табличці на могилі була помилкова дата – 1920 р., яку, можливо, взято зі статті «В п'яту річницю смерти бл. п. о. Івана Зради» («Голос Христа Чоловіколюбця», N 5-6/1965). В книжці «Вербиця в історії і переказах» (2000) з'явилась дата 30.02.1922. Тоді я підтримував листування з дочкою автора, пані професоркою Лідією Коць-Григорчук (1926–2018), і попросив її перевірити дату в рукописі, бо лютий не має 30 днів. І вона відповіла мені, що має бути 20 лютого. Тому така дата подана в моїй статті «Вербиця – знаки пам'яті. Бібліографія» («Український альманах-2008», сс. 97–119). Пізніше на порталі архівної преси Libraria з'явилась газета «Діло», а в ній – подяка від родини за участь у похороні (11.10.1922) і посмертна згадка з датою смерті 1 жовтня 1922 р. (12.10.1922). Згадка ця була ще надрукована в українській, американській «Свободі» від 28.10.1922. Також о. д-р Богдан Прах у своїй монографії про духовенство (2015) фіксує цю саму дату (т. 1, с. 71). Така дата згадана також у книжках «Ім'я усопшого» (додаткова інформація на с. 195) і Nomen mortui (с. 180). І дата ця викарбувана тепер на могильному пам'ятнику.

До біографії о. Михайла Твердохліба (с. 87), діяча «Просвіти» і зятя о. Ю. Жука та його соратника, можна додати, що він був народжений 1888 р. На підставі брехливого доносу про москвофільські погляди його було відіслано до австрійського концентраційного

II.

eprasa.pl 44739a62b0

РЕЦЕНЗІЇ ТА ОГЛЯДИ

Дим над степом

▲ Кадр з фільму

На кінофестивалях Ukraïna! та «Київський тиждень критики» відбувається всеукраїнська прем'єра фільму Марії Ер Горбач «Клондайк».

У Варшаві з 21 по 29 жовтня проходить найбільший у Польщі кінофестиваль сучасного українського кіно Ukraïna!. Він, як і щороку, демонструє фільми останніх років, що розповідають про сучасну Україну, її життя, війну та людей. На відвідувачів тут чекають нові художні та документальні стрічки, зустрічі з режисерами й акторами, які приїдуть з України.

Схожа подія відбувається й у Києві. «Київський тиждень критики», що розпочався 20 жовтня в українській столиці, – міжнародний кінофестиваль, створений з метою ознайомлення українських глядачів з найкращими новими фільмами, обраними українськими кінокритиками. До програми фестивалю входять призери й учасники головних світових кінофестивалів, українське кіно та стрічки, що мали значний вплив на історію кінематографа або присвячені визначним діячам кіномистецтва. Після кожного показу глядачі можуть обговорювати побачене з кінокритиком.

Якщо говорити про «Київський тиждень критики», то багатьох цьогоріч має зацікавити «Історія української комедії», створена спільно з Довженко-Центром – шість гумористичних стрічок, знятих з 1929 по 1994 рр. – від «Шкурника» Миколи Шпиковського до «Фучжоу» Михайла Іллєнка. Програму «Фокус: Україна – Велика Британія» складуть шість прем'єр сучасних картин, відібраних відповідно нашими та британськими кінокритиками. В «Міжнародній програмі» покажуть свіжі хіти з найбільших світових кінофестивалів, у тому числі «Трикутник смутку» (Рубен Естлунд, Швеція, «Золота пальмова гілка» в Каннах) і «Фільм письменниці» (Хон Сан Су, Південна Корея, Ґран-прі журі «Срібний ведмідь», Берлінський кінофестиваль).

Але, безумовно, центральною подією фестивалю стане довгоочікувана прем'єра українсько-турецького фільму «Клондайк». Цю стрічку глядачі можуть подивитися і в межах кінофестивалю Ukraïna!, що проходить у Варшаві.

Режисерка картини Марина Ер Горбач *(на фото)* народилася в Києві 17 лип-ня 1981 року. Випускниця Київського національного університету театру, кіно і телебачення ім. І. Карпенка-Карого (майстерня Миколи Мерзлікіна) і Школи режисерської майстерності Анджея Вайди, членкиня Європейської кіноакадемії. Раніше вона випустила три повнометражні драми, так само зроблені в українсько-турецькій копродукції: «Гарчання чорних псів» (2009), «Люби мене» (2013), «Омар і ми» (2019), але «Клондайк» став її най-успішнішою роботою. На кінофестивалі «Санденс» (США) фільм отримав приз за найкращу режисуру в Конкурсі світового ігрового кіна, а в секції «Панорама» Берлінського кінофестивалю – призи екуменічного журі та глядацьких симпатій. Також «Клондайк» висунутий Українським оскарівським комітетом на здобуття Премії Американської кіноакадемії.

Фото з архіву героїні статті

Фільм розповідає про звичайну родину, що стала свідками катастрофи рейсу MH17 «Малайзійських авіаліній», збитого російською ракетою 17 липня 2014 р. над селом Грабове Донецької області. Ірка (Оксана Черкашина) і Толік (Сергій Шадрін, який помер незабаром після завершення зйомок) очікують народження первістка.

Все починається чорним екраном. Ми чуємо діалог між Толіком та Іркою, котрі обговорюють, як перетворять дірку у стіні вітальні на велике «євровікно». Коли вмикається світло, бачимо майже ідилічний кадр – південний пляж з пальмами, але це лише шпалери. Камера пливе, неквапом оглядаючи інтер'єр – типове небагате помешкання в східноукраїнській глибинці, – і цей рух не перериває навіть вибух заряду з сепаратистського міномету. Наслідок вибуху, за злою іронією – величезний пролам, майже на всю стіну, ймовірно, розміром з заплановане «євровікно», тож тепер у вітальні чудовий вид на мальовниче нескінченне поле – не згірше пальм.

Камера оператора Святослава Булаковського і далі рухається за цим алгоритмом – плавне, довге споглядання по кілька хвилин без жодної монтажної склейки; власне, сам краєвид і диктує такий стиль. Випалена сонцем рівнина до обрію, нескінченна курява над дорогами й хатами, пил у волоссі: це Донеччина, наш вічний фронтир, населений крутими характерами. Окрім того, Ер Горбач, віддаючи перевагу отаким довгим, безперервним планам, дозволяє повністю розгортатися людським взаємодіям, якими б шаленими вони не були.

Найкрутіша тут, як не парадоксально – Ірка, чи не єдина жінка у всьому сюжеті. Владу в околиці вже фактично захопили проросійські бойовики; всі довкола вмовляють її виїздити, але вона вперто відмовляється покинути дім, навіть після вибуху. Вона витирає пил з канапи, закручує помідори з розгромленої теплиці та заспокоює налякану корову. Падіння збитого окупантами MH17 остаточно переламує оповідь. Краєвид заповнюють люди, що полосують степ ліхтарями в пошуках уламків літака. Шматок фюзеляжу стирчить із землі, мов сюрреалістичний монумент загиблим. Приїздять родичі жертв катастрофи – подружжя з Голландії. Згорьована мати весь час повторює як одержима, що їхня дочка має бути жива. На полі зів'ялих соняхів в ряд лежать чорні мішки з рештками загиблих. Вода в колонці отруєна. Корову доводиться зарізати. Дім розбито. Однак Ірка здаватися не збирається. Її впертість суто українського штибу: битися за свою хату, що завжди скраю – але це передній край оборони; за свій шматок степу, невідривного від решти української землі. Ірчин гнівний монолог незабаром після вибуху – яскраве тому підтвердження: «Обісрались усі, злякались. Не дочекаєтесь! І дивіться уважно на мій рот, с***: нах*** пішли всі звідси, республіканці хрінові!»

Для Оксани Черкашиної ця роль – безумовно, вершина екранного доробку. Цій надзвичайно обдарованій акторці, зірці польського й українського театру підвладні найекстремальніші стани, переконлива гра на підвищених тонах без нотки фальшу – як вона довела ще в «Поганих дорогах». Але в «Клондайку» Черкашина передає набагато ширший спектр емоцій: не тільки лють, не тільки сарказм, не тільки огида до загарбників, але й ніжність, і сум, і навіть страх. Відкрита, емоційна манера робить кожну хвилину існування Черкашиної на екрані незабутньою.

Ірку оточують чоловіки з різних таборів. Окрім Толіка, це ще і його друг дитинства, активний прибічник росії Саня (Олег Шевчук), брат Ірки – Ярік (Олег Щербина), а також різного роду проросійські зайди, від пахана в костюмі (Євген Єфремов) до безіменних бандитів з автоматами. Цікаво, що кожний з них, незалежно від переконань, на тлі героїні Черкашиної виглядає носієм буквально однієї-двох характерних рис. Так, Саня – еталонний бовдур і невіглас, який цілком серйозно вважає, що, коли прийде росія, всі «заживемо нормально, як дворяни». Ярік – щирий патріот, але нерозсудливий, імпульсивний, своєю нестримністю підводить під удар усю родину. Ну, а Толік – конформіст, пристосуванець – знехочу, але підтакує новій «владі», тільки б не було зайвого клопоту; як кидає йому Ярік, «ти – не «ватник», ти – раб». В цьому оточенні Ірка – і найдорослiша, і найхоробріша.

Ще з кінця XIX століття назва «Клондайк» стала прозивною. Через божевільних сусідів наш Клондайк на сході рясний не золотом, а смертю. Тут стріляють, а не добувають скарби; руйнують міста замість будувати їх. Помістивши в цей час і простір таку героїню, як Ірка, Марина Ер Горбач протиставила оптику смерті, яку несуть чоловіки, і оптику життя, втілювану Черкашиною. Потужна патріотична інтонація безконфліктно поєднана з феміністичним, загальнолюдським поглядом на жах війни. Саме тому фінальна присвята – «всім жінкам» – б'є в ціль.

Жінкам, які найбільше страждають від воєн. Які стоять за своє. І які, зрештою, врятують світ. ■

Дмитро ДЕСЯТЕРИК

→ табору в Талергофі. Пізніше він був катехитом у таборі для галицьких втікачів і виселенців у м. Гмінд. Після повернення до Вербиці добровільно зголосився і замінив о. Марка Гіля (також відомого діяча вербицької історії) на посаді військового капелана УГА. Сповідаючи хворих на тиф вояків, заразився і помер 29.11.1919 в Летичеві на Поділлі. О. Іван Лебедович написав про нього: «Добрий священник, українець, громадянин, друг старшин та сердечний брат стрільців. Старшини і стрільці гідно віддали останню шану своєму улюбленому духовникові масовою участю в його похороні. Зложили його тіло в українській землі, яку любив до загину, зігрівав українське вояцтво, даючи приклад пожертвування зі свого власного молодого тридцятилітнього життя» («Польові духовники УГА», 1963, с. 199). Стефанія Твердохліб, вдова по о. Михайлові, дочка о. Ю. Жука, за фахом книгознавчиня (про неї у праці є згадки, що подарувала 40 книжок для вербицької бібліотеки, сс. 159 і 171), пізніше жила в Любліні і померла 15.01.1977. В газеті «Діло» маємо згадки, що пані Стефанія фінансово підтримувала українські школи на Волині, фонд «Голодній Україні» та інші патріотичні організації.

На закінчення хочеться побажати нам усім, щоб нащадки вербичан і далі підтримували пам'ять про славне минуле Вербиці та дбайливо плекали свою національну свідомість і патріотизм. ■

Роман МАТВІЙЧИНА

eprasa.pl 44739a62b0

Запрошуємо вас на 46-й JarmaRock FEST,

щоб побачити Україну з усіх боків: сильну, мужню, героїчну, вільну, але й таку, яка не припиняє дарувати любов, надію, мрію та життя!
В програмі фестивалю – театральні спектаклі, танцювальні перформанси, концерти українських зірок з Польщі і України, дебати, зустрічі і виставки.
Хедлайнером фесту стане відомий гурт KOZAK SYSTEM.
Квитки вже в продажу онлайн на сайті www.b90.pl
https://www.facebook.com/JarmaRockFEST
18-19 листопада 2022 р., клуб B90 в Ґданську (Gdańsk, Stocznia, ul. Elektryków)
Організатори: Поморський відділ ОУП, Фонд театру «Навпаки»

Міська ланка ОУП в Ольштині
Державна музична школа і
мені Фридерика Шопена в Ольштині
та Міжшкільний пункт навчання української мови в Ольштині
запрошують учнів початкових та середніх шкіл, які виявляють зацікавлення українською культурою, зокрема співаною поезією, авторською і сучасною піснею, на

XIX Огляд української співаної поезії та авторської і сучасної пісні

Огляд відбудеться
в неділю 4 грудня 2022 р.
Цьогорічний Огляд присвячений захисникам України.
Заявку на участь в Огляді на бланку зголошення потрібно надіслати до 06.11.2022 на електронну пошту: godki14@wp.pl
Подробиці і контактна особа – Петро Табака: 506 941 162

Chcesz pomóc Ukrainie, a nie wiesz jak?

Ваші знайомі питають, як можна допомогти Україні зараз?
Ми зібрали кілька інституцій і організацій, які варто підтримати.
Подаємо польською мовою, щоб ви могли показати їх друзям-полякам.

Związek Ukraińców w Polsce (ukraincy.org.pl) zbiera pomoc finansową na rzecz Ukrainy oraz pomoc uchodźcom wojennym z Ukrainy. Nie zbieramy innej pomocy humanitarnej (odzież, pożywienie, środki medyczne).
Pomóż Ukrainie wpłacając darowiznę na wydzielony rachunek bankowy:
Związek Ukraińców w Polsce Zarząd Główny, ul Kościeliska 7, 03-614 Warszawa
Konto PLN: **PL 91 1160 2202 0000 0005 1892 0357**
Konto EURO: **PL 03 1160 2202 0000 0005 1909 3922**
Konto USD: **PL 56 1160 2202 0000 0005 1909 4617**
BIC/S.W.I.F.T.: BIGBPLPWXXX
Bank Millennium S.A., ul. Stanisława Żaryna 2a, 02-593 Warszawa, z dopiskiem Pomoc Ukrainie!

Ściśle współpracujemy z **Ukraińskim Domem** w Warszawie: ukrainskidom.pl.
Na tej stronie można: ■ zgłosić realną pomoc uchodźcom ■ zgłosić swój udział jako wolontariusz ■ przekazać pieniądze na pomoc Ukrainie lub uchodźcom
Ukraiński Dom: całodobowa gorąca linia +48 727 805 764
Darowizny można dokonać w formie przelewu na podany nr konta:
Fundacja „Nasz Wybór" ul. Zamenhofa 1, 00-153 Warszawa **PL 39 1440 1387 0000 0000 1295 6509** Swift: BPKOPLPW

#RAZEM_POMÓŻMY_UKRAINIE – Szczeciński oddział Związku Ukraińców w Polsce prowadzi zbiórkę i apeluje o wsparcie do wszystkich chętnych osób.
Nr konta: **20 1090 1492 0000 0001 4312 2731** z dopiskiem „dla rannych" lub „dla dzieci".

Komitet Społeczny „Razem z Ukrainą", ul. Leśna1, 11-200 Bartoszyce
Nr rachunku **35 2030 0045 1110 0000 0338 2350**

Fundacja UNITERS (United Volunteers) – apteczki, leki, środki pierwszej pomocy, kamizelki kuloodporne – zrzutka.pl/dlaukrainy NIP: 5242913528 KRS: 0000881474 PLN **PL: 55 1090 1841 0000 0001 4887 5552**

Narodowy Bank Ukrainy zdecydował o otwarciu specjalnego konta do zbierania funduszy na wsparcie Sił Zbrojnych. Decyzja ta została podjęta w związku z wprowadzeniem w Ukrainie stanu wojennego i zbrojną agresją Federacji Rosyjskiej.
Szczegóły oficjalnego konta specjalnego **UA843000010000000047330992708**:
Konto jest wielowalutowe.
Konto PLN:
BENEFICIARY: National Bank of Ukraine BENEFICIARY BIC: NBUA UA UX
BENEFICIARY ADDRESS: 9 Instytutska St, Kyiv, 01601, Ukraine
ACCOUNT NUMBER: **PL91113000070080239435200002**
BENEFICIARY BANK NAME: Bank GospodarstwaKrajowego BENEFICIARY BANK BIC: GOSKPLPW
BENEFICIARY BANK ADDRESS: Al. Jerozolimskie 7, 00-955 Warszawa, Polska (temporary address: Chmielna 73, 00-801 Warszawa, Polska)
PURPOSE OF PAYMENT: for ac 47330992708

Come back alive. Organizacja w Ukrainie, która współpracuje bezpośrednio z dowództwem i personelem jednostek wojskowych, kupuje kamery termowizyjne na podczerwień, gogle noktowizyjne, opatrunki hemostatyczne itp.
IBAN Code (Euro) **UA093052990000026004025029786**
IBAN Code (US Dollars) **UA173052990000026009035028620**
JSC CB „PRIVATBANK", 1D HRUSHEVSKOHO STR., KYIV, 01001, UKRAINE
Bank SWIFT-Code PBANUA2X

Єднаємося в жалю і скорботі з
Мирославою Онишканич-Ковальською
та її Рідними
з приводу смерті Батька
† Івана Онишканича
Вічна Йому пам'ять!
Члени гуртка ОУП в Репеді та парафіяни

Греко-католицька спільнота в Ельблонзі будує нову святиню. З цією метою проводимо різні заходи, щоб зібрати кошти.

Від імені спільноти греко-католицької парафії Народження св. Івана Хрестителя в Ельблонзі парох о. митрат Андрій Сорока просить про вплати:

Parafia Greckokatolicka w Elblągu, ul. Poznańska 2a
Bank PeKaO S.A. I oddział w Elblągu
nr konta: 87 1240 1226 1111 0000 1404 5318

Наше Слово

Adres: Redakcja "Nasze Słowo", ul. Kościeliska 7, 03-614 Warszawa,
tel.: prenumerata i reklama – tel./fax 22 677-88-10,
redaktor naczelny – 22 677-88-11, sekretarz redakcji – 22 677-84-46,
redakcja – 22 677-84-45.

E-mail: redakcja@nasze-slowo.pl, prenumerata@nasze-slowo.pl, ogloszenia@nasze-slowo.pl

Internet: www.nasze-slowo.pl

Kolegium Redakcyjne: Piotr Tyma, Paweł Łoza, Tetiana Daniuczenko, Anastazja Krawczuk, Daryna Popil.
Zespół redakcyjny: zastępca redaktora naczelnego – Paweł Łoza, **sekretarz –** Tetiana Daniuczenko, **redaktorzy –** Igor Szczerba (Warszawa), Anna Winnicka (Koszalin), Grzegorz Spodarek (Kętrzyn), Katarzyna Komar-Macyńska (Przemyśl), **redaktor stylistyczny –** Valeriia Kirikova, **redaktor techniczny –** Olga Michaluk, **prenumerata, reklama –** Łesia Korostatewycz.
Współpracownicy: Anastazja Krawczuk (Warszawa), Stefan Migus (Olsztyn), Piotr Andrusieczko (Kijów), Bogdan Tchórz (Górowo Iławeckie), Ludmiła Łabowicz (Białystok), Oksana Kulczewycz (Legnica), Jerzy Gawryluk (Bielsk Podlaski), Olena Humeniuk (Kijów), Adam Wiewiórka (Legnica), Daryna Popil (Warszawa), Oleksandra Iwaniuk (Warszawa), Zhanna Kuznietsova (Kijów), Ivanna Kyliushyk (Warszawa), Svitlana Melnyk (Kraków), Ivan Kysloshchuk (Lublin), Władysław Graban (Krynica Zdrój), Piotr Wirchniański (Gładyszów).

Wydawca: Związek Ukraińców w Polsce, ul. Kościeliska 7 03-614 Warszawa,
tel.: 22 679-96-77 (sekretariat),

E-mail: sekretariat@ukraincy.org.pl, biuro@ukraincy.org.pl

Internet: http://ukraincy.org.pl

Fotoskład: Redakcja „Nasze Słowo"
Druk: Drukarnia „Efekt". **Nakład** 2300 egz.
Pismo dofinansowano ze środków budżetu państwa
Związek Ukraińców w Polsce, ul. Kościeliska 7, 03-614 Warszawa

Konto bankowe dla wpłat w PLN:
47 1160 2202 0000 0000 5515 6292

Konto bankowe dla wpłat w EURO, CAD:
IBAN: PL47 1160 2202 0000 0000 5515 6292
BIC/S.W.I.F.T.: BIGBPLPWXXX
Bank Millennium S.A., ul. S. Żaryna 2a, 02-593 Warszawa

Konto bankowe dla wpłat tylko w USD:
IBAN: PL20 1160 2202 0000 0000 5515 6196
BIC/S.W.I.F.T.: BIGBPLPWXXX
Bank Millennium S.A., ul. S. Żaryna 2a, 02-593 Warszawa

ISSN 027-8254
44
9 770027 825221

Poglądy autorów publikacji nie zawsze są zbieżne z poglądami redakcji.
Za wiarygodność faktów odpowiadają autorzy.
Redakcja nie zwraca tekstów nie zamówionych oraz zastrzega sobie prawo ich redagowania, skracania i zmiany tytułów. Koresponduje z czytelnikami tylko na łamach tygodnika.
Rozpowszechnianie materiałów z „Naszego Słowa" wyłącznie za zgodą redakcji.

Za treść ogłoszeń i reklam redakcja nie ponosi odpowiedzialności.
„Nasze Słowo" dostępne jest w oddziałach Poczty Polskiej, w kioskach RUCH-u, w wybranych EMPiK-ach oraz w wydaniu internetowym www.eprasa.pl/news/nasze-slowo.

Prenumerata realizowana przez RUCH S.A.:
Zamówienia na prenumeratę można składać bezpośrednio na stronie www.prenumerata.ruch.com.pl
Ewentualne pytania prosimy kierować na adres e-mail: prenumerata@ruch.com.pl lub kontaktując się z Centrum Obsługi Klienta „RUCH" pod numerami: 22 693 70 00 lub 801 800 803 – czynne w dni robocze w godzinach 7^{00} – 17^{00}.

Publikacje wyrażają jedynie poglądy autora/ów i nie mogą być utożsamiane z oficjalnym stanowiskiem Ministra Spraw Wewnętrznych i Administracji.

Статті виражають точку зору авторів і не можуть уособлювати офіційну позицію Міністра внутрішніх справ та адміністрації.

eprasa.pl 44739a62b0